

Arbetssterapeuten

Tidskrift för Sveriges arbetsterapeuter

8.15

Fullmäktige 2015

Nytt namn
och ny vision

TEMA

Kreativitet

ANNE-LE MORVILLE
Fokus på aktivitetens
betydelse för asyl-
sökande sid 28

PORTRÄTTET
Pelle Kölhed är
nybliven heders-
medlem sid 8

tips inför
att du ska
snacka lön

Multifunktionssitsen en efterlängtd produkt

- Stoppar urinstänk.
- Bidéfunktion.
- Renare, enklare och tillgänglig intimitvätt.
- För större och mindre brukare.
- Bättre ergonomi för vårdaren.
- Ca 7 cm extra sitthöjd.

Sanifram Multifunktionssits har en unik konstruktion som stoppar urinstänk utanför wc-skålen. Multifunktionssitsen är längre än vanliga toaletsitsar, vilket gör att när brukaren sitter blir det tillgängligt för intimitvätt av brukarens underliv, både fram och bak utan att brukaren behöver flyttas till duschplats eller bidé.

TRIDENT INDUSTRI AB | Metallgatan 27 | 262 72 Ängelholm
tfn 0431-44 95 00 | fax 0431-839 37 | info@trident.se | www.trident.se

VO00020 20151120

Arbetssterapeut Jennifer B Johnson och undersköterska Lene Lykke Hansen, Ljunghaga vårdboende Höganäs

Multifunktionssitsen är "Helt underbar!"

Detta är omdömet vid utvärderingen av Multifunktionssitsen på Ljunghaga Vårdboende, Höganäs Kommun, efter att de haft den i verksamheten under ett halvår.

Arbetssterapeut, Jennifer B Johnson placerade hjälpmedlet, Multifunktionssitsen, i första skedet hos en längre manlig brukare där problemet var att urin kom utanför toaletten vid toalettbesöket. Undersköterska på avdelningen, Lene Lykke Hansen, bekräftar att med Multifunktionssitsen blir det inget kiss på golvet. Sitsen har testats på två brukare med samma problem och med samma positiva resultat. Lene säger att längden på sitsen gör att brukaren "Hamnar rätt" på sitsen. Brukaren behöver inte flyttas utan kan själv ändra position och besöket blir enklare att genomföra för brukaren och tunga lyft för vårdare undviks. Den tilltagna längden på sitsen underlättar intimhygien.

På Ljunghaga gör alltid brukare toalettbesök tillsammans med vårdare. Lene poängterar även att sitsen har "Perfekt höjd" vilket gör att det inte behövs traditionella toalettförhöjare. Materialet i sitsen är lätt att rengöra och bytet mellan toalett har varit enkel med hjälp av medföljande manual. Ljunghaga vårdboende ser stora fördelar med Multifunktionssitsen och vill gärna komplettera med sitsar till flera brukare.

HELA DENNA SIDA ÄR EN ANNONS

Arbetsterapeuten #8.15

**”Det är hopp-
fullt att vi
kan skapa så
mycket livs-
lust tillsam-
mans just här
på hospice.”**

s 16

5 **Ordföranden**
Tillsammans är vi
Sveriges Arbetsterapeuter

6 **Nyheter**

8 **Porträttet**
Pelle Kölhed
– en fighter

13 **Tema: Kreativitet**

Släpp loss kraften!
Total närvaro
Med innovation
på schemat
Smart idé lyfte
kurser i Nora

25 **Mitt jobb**
Margret Buchholz fokuserar
på kommunikationen

26 **Ledarskap**
En ledare behöver
mycket mjukvara

28 **Forskning**
Livsviktig aktivitet

32 **Nya böcker**

**Koll på
lönesamtalet**

s 34

33 **Student**
”Rastlös, högljudd, driven,
kreativ, impulsiv, energisk,
otroligt social och glömsk”

36 **Förbundsnytt**

ARBETSTERAPEUTEN

Utgivare: Sveriges Arbetsterapeuter
Box 760, 131 24 Nacka
Växel och medlemsjour:
08 466 24 40
www.fsa.se, kansli@fsa.se

Ansvarig utgivare: Lena Haglund
lena.haglund@fsa.se,
0733 66 24 52

Chefredaktör: Katja Alexanderson
katja.alexanderson@fsa.se
08 466 24 98

Illustration omslaget: Rebecca Elfelt
Layout: Gelinda Jonasson
gelinda.jonasson@fsa.se, 08 466 24 19
Korrektur: Jane Bergstedt
Grafisk form: Graffoto AB
Tryck: Exakta Printing
TS-kontrollerad upplaga: 10 600
ISSN: 0345-0988
Annonser: Lars-Göran Fransson
larsgoran.fransson@swipnet.se
08 640 12 20

KATJA
ALEXANDERSON
Chefredaktör

Låt fantasin flöda!

På somrarna brukar vi fiska med nät i skärgården. När abborrarna är uttagna ur nätet blir det ibland rejäla trassel att reda ut. Då gäller det att angripa problemet från många håll och vara lätt på handen. Dra lite försiktigt här, lite försiktigt där. Tar du i för hårt gör du bara saken värre. Och en gång när jag borstade min dotters hår, och tovarna och klagomålen bara blev värre och värre, kom jag att tänka på min nätuttrasslarteknik. Så numera använder jag framgångsrikt fingrarna i stället för hårborsten när jag tar mig an supertovor.

I det här numret skriver vi om **kreativitet som skapande kraft**. Om hur nytänkande och oväntade associationer kan utveckla så väl arbetssätt som arbetsplatser. Jag samtalar med **Birgitta Gunnarsson** om kreativitetens kärna. Du får också följa med till Ersta Hospice i Stockholm där arbetsterapeuten och konstnären **Kristina Levén** leder en skapande verkstad som gör det möjligt för deltagarna att vara här och nu, och för en stund vara personerna de var innan sin allvarliga sjukdom. Vi besöker också Göteborg där kreativitet är ett spår i den nya arbetsterapeututbildningen och samtalar med **Lena Mårtensson** som ansvarar för utvecklingen av programmet. Slutligen tar vi en tur till Nora där nytänkande arbetsterapeuter har tagit utbildningar, för personalen i kommunens hemtjänst och särskilda boenden, ett steg vidare – med en surfplatta och en gratis app för idrottare.

Dessutom rapporterar vi från **fullmäktige 2015** och konstaterar att förbundet numera heter Sveriges Arbetsterapeuter. Därtill beslutades även om en ny vision och nya strategier för förbundet och en ny styrelse valdes för att leda det arbetet.

Du får också läsa om **Anne-Le Morvilles** forskning om hur viktig aktivitet är för personer som väntar på asylbesked. Här kan arbetsterapeuter verkligen göra skillnad i människors liv!

Sist men inte minst vill jag önska goda och avkopplande helger till er alla!

Handbok

Webbutbildning

Anhörigskrift

Mobilapp

NOLLVISION

Ett utbildningspaket för en demensvård utan tvång och begränsningar

Svenskt Demenscentrum
demenscentrum.se/Nollvision

**Region
Gävleborg**

Mässa 17–18 maj 2016 i Gävle

Kommunikation och kognition

Här får du inspiration och kunskap om problemlösningar vid tids-, minnes-, och kommunikationssvårigheter, vardagsteknologi, omgivningskontroll, larm, syn och hörselhjälpmedel.

Öppettider: Tisdag 17 maj 10-16 och onsdag 18 maj 9-15
Café med fika och enklare lunch.
Fri entré alla är välkomna!

För mer information hör gärna av er via e-post till:
kerstin.oldeen@regiongavleborg.se

Mässadress Hjälpmedel SAM
Johanneslövsvägen 22 Gävle
E16 mot Sandviken, Falun
026-15 35 00

Hjälpmedel SAM

Behöver du informera om adhd?

I fickbroschyerna "Kort om adhd" finns information om vad adhd är, hur man ställer diagnos och vilken typ av stöd och behandling som kan behövas.

Broschyerna kan delas ut vid möten med föräldrar till barn med adhd, vuxna med adhd och deras närstående.

Ladda hem eller beställ på
www.kunskapsguiden.se

- Socialstyrelsen • Läkemedelsverket
- Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket
- Statens beredning för medicinsk och social utvärdering
- Folkhälsomyndigheten

Vi är Västra Götalandsregionen

Just nu söker vi:

Enhetschef
Sahlgrenska Universitetssjukhuset
Område 3, Arbetsterapi och Fysioterapi,
Arbetsterapi Östra
Ref.nr: 2015/5778
Sista ansökningsdag:
2016-01-04

Mer information och fler jobb hittar du på:
www.vgregion.se/jobb

**VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN**

Och inte minst ska vi öka medskapandet bland oss medlemmar. Det är vi som är vårt förbund – inga andra. Vi är, och ska vara, en medlemsbaserad rörelse.

Tillsammans är vi Sveriges Arbetsterapeuter

För några veckor sedan genomfördes fullmäktige 2015. Under två intensiva dagar med engagerade diskussioner fattades viktiga beslut. Beslut som kommer att påverka riktningen för förbundet och därmed också för framtidens arbetsterapeuter i Sverige. Genom fullmäktiges beslut har vi rustat oss för framtiden. Vi har visat att vi vill anta de utmaningar som vår omvärld ställer på oss och att vi har höga ambitioner.

Vi har beslutat om en ny vision och nya strategier för förbundets verksamhet. I vår vision är kunskapsbaserad arbetsterapi en erkänd väg till ett jämlikt och hållbart samhälle. I vår vision ser omvärlden att arbetsterapeuter, oavsett var de utför sitt arbete, får människors vardag att fungera. I vår vision har arbetsterapeuter ett hållbart arbetsliv med god kompetens- och löneutveckling. I vår vision drivs Sveriges Arbetsterapeuter av engagerade medlemmar och är en naturlig hemvist för alla med arbetsterapeutexamen och alla arbetsterapeutstudenter.

Vi har ett omfattande arbete framför oss för att nå dit. Det är en utmaning som heter duga. Vi måste bli ännu bättre på att visa värdet av arbetsterapi, både inom verksamheter där vi finns i dag, men också i nya sammanhang där arbetsterapeuters kompetens behövs. Vi måste också driva nolltolerans mot ett ohälsosamt arbetsliv. För att kunna nå vår vision måste vi arbetsterapeuter ha goda arbetsvillkor, de kompetensutvecklingsmöjligheter vi behöver i vår professionsutövning och en lön som motsvarar vårt bidrag till hälsa, delaktighet och välfärd.

Fullmäktige har beslutat att vi, förbundets medlemmar, ska anta denna utmaning tillsammans. Tillsammans ska vi ta kommandot och lyfta fram våra kompetenser, i både små och stora situationer. Vi ska initiera kloka samarbeten. Och inte minst ska vi öka medskapandet bland oss medlemmar. Det är vi som är vårt förbund – inga andra. Vi är, och ska vara, en medlemsbaserad rörelse. För att nå vår

vision behöver vi engagerade medlemmar med glöd och energi och vi behöver ett kansli med hög kompetens. Tillsammans ska vi bli medskapare som vågar experimentera, som är tydliga i allt vi gör, som vägleder och coachar varandra, som är nyfikna och lyhörda, som är kunskapare, som sporrar varandra och som alltid kommunicerar på ett aktivt anpassat sätt. Dessa förhållningssätt är våra ledstänger i vardagen, vårt stöd när vi, Sveriges Arbetsterapeuter, antar framtidens utmaningar.

Jag ser fram emot dessa utmaningar.

Det är med stor ödmjukhet och stolthet som jag tackar för det förtroende som jag har fått, att tillsammans med övriga i styrelsen leda förbundet de närmaste tre åren. Men det är inget ensamarbete. Jag behöver er medlemmar som medskapare. Jag behöver er expertis kring den fantastiska idé som kallas arbetsterapi. Jag behöver er kompetens och era erfarenheter om arbetsterapeuters arbetssituation. Jag kommer därför att sträva efter att vi möts, ofta – både i sociala medier och IRL.

Återigen, tack för förtroendet att leda Sveriges Arbetsterapeuter in i framtiden.

IDA KÅHLIN
Ordförande

Energiboost

Plötsligt kommer 40–50 ungdomar sjungande upp på scen. Trots underhållande öppningstal får Nacka Musikklasser största applåderna. Och dessutom en stående utklappning när de är klara.

Efter den intensiva diskussionen kring förbundets nya strategidokument höll punkten om medlemsavgiften på att glömmas bort. Fullmäktiges ordförande fattade sig dock snabbt och fullmäktige fastslog den nya månadsavgiften till 318 kronor.

Fullmäktige 2015

Förbundet tar bort förbundet

Klockan 11:44 på lördagen den 21 november 2015 fick arbetsterapeuternas eget förbund ett nytt namn – Sveriges Arbetsterapeuter.

Text: Pontus Wikholm Foto: Jonas Eriksson

Som väntat skapar namnbytet en livlig debatt. Förbundsstyrelsens proposition behandlas samtidigt med Örebrokretsens motion om namnbyte. Men innan det blir votering om vilket namn förbundet ska välja – Sveriges Arbetsterapeuter eller Arbetsterapeuterna – lämnar Stockholmskretsen in ett yrkande om att bordlägga frågan fram till nästa fullmäktige.

– Kretsarna borde ha fått ett fylligare underlag. Allt vi hade var propositionen, men frågor som varför vi ska byta namn och att logotypen ska göras om framgick inte alls, säger Eva

Lindgren från Stockholm.

Det är många som begär ordet under diskussionen. Bland annat ifrågasätter några delegater kostnaden för ett namnbyte. Styrelsen svarar med att förbundet vill höja ambitionsnivån och behöver göra en förändring för att hänga med i tiden. Uppsala-delegaten Sofie Ivarsson är inne på samma spår.

– Även om vi behåller namnet kommer en ny kommunikationsstrategi att kosta. Dessutom är det svårt att kommunicera ett så långt namn. När jag är ute och representerar förbundet har folk slutat lyssna innan jag kommit

till Arbetsterapeuter, och FSA är det ingen som förstår.

Efter en halvtimmes diskussion är det dags för dagens första uppräkningsröst. Styrelsens förslag ställs mot yrkandet om bordläggning och vinner med 46 röster mot 34. Efter det går det fort, förslaget Sveriges Arbetsterapeuter vinner med överväldigande majoritet över Arbetsterapeuterna och FSASTUD blir Sveriges Arbetsterapeutstudenter.

– Nu behöver vi hämta andan lite. Fullmäktige är ajournerat för lunch, klubbar fullmäktiges ordförande Benny Johansson.

Elin Seibold och Rebeca Johansson från Kronobergskretsen sträcker ut sig i sköna fåtöljer efter sorlet i matsalen. Det är deras första fullmäktige och de har inga planer på att delta i diskussionerna – från talarstolen. De är på plats för att lära och lyssna.

Att de får vara med om ett intensivt fullmäktige står klart. Motion 2 om utbildningar i facklig grundkunskap beslutar fullmäktige att bifalla, bland annat med tilläggsyrkande att styrelsen ska ta fram information om vilket utbildningsstöd

Lång helg

Delegaterna kommer från landets alla hörn. Taxin till flygplatsen i Norrland startade klockan 3:35. Söderifrån kommer delegaterna med bil-tåg-flyg-tåg-t-bana-Saltsjöbanan. Trots det är de flesta i tid och taggade. Hur måndagen såg ut är det ingen som vet.

"Skillnaden gör man inte på Lilla Nygatan eller på kansliet i Nacka. Det är ni ute på arbetsplatserna som gör skillnad!"

Sacos ordförande Göran Arrius (med kontor i Gamla Stan) om vem som betyder mest då det handlar om att rekrytera nya medlemmar.

Stort tack!

Den nyvalda förbundsstyrelsen vill tacka alla som i samband med fullmäktige lämnar sina förtroendeuppdrag. Ett speciellt tack går till avgående förbundsordförande Lena Haglund, till mångåriga styrelsemedlemmarna Kajsa Samuelsson och Anna-Karin Åkesson och till alla andra som under lång tid gjort stora insatser för förbundet.

Rätt ska vara rätt. Det filades flitigt på formuleringar och nya yrkanden mitt under fullmäktigesammanträdet, med ganska många omröstningar som resultat. Valet av ny ordförande fattades däremot enhälligt. Vill du se vad som hände under fullmäktige, se sändningarna på fsa.se/webbsandning.

de centrala ombudsmännen kan ge till kretsarna. Resultatet av motion 5 blir att styrelsen skyndsamt ska utreda frågan om att införa ett interaktivt nätverk för fackliga företrädare.

Den sista propositionen – om förbundets nya vision och strategier – blir dagens andra heta, och längsta, diskussion. Innehållet är klart godkänt, men formuleringarna i det styrdokumentet förbundet ska jobba efter de kommande tre åren skapar debatt.

– Vi har tittat på visionen i Norrbotten och intentionen är

ett nytänk och det uppskattar vi, men vi undanber oss klichéer: "lägga örat mot marken" och "ensam är inte stark". Vi vill ha ett mer professionellt språk, säger Maria Sjöberg.

Också under gruppdiskussionerna på fredagen var det många som behandlade språket i visionen. Speciellt ordet "vibrerar" i målbilden: "Sveriges Arbetsterapeuter vibrerar av engagerade medlemmar ..." väckte uppmärksamhet.

Ett yrkande kommer in till presidiet med förslag på konkreta ändringar i språket, bland annat vill man byta ut "vibrerar" till

"drivs av". Andra röster höjs för att styrelsen ska revidera hela dokumentet och skicka det på remiss till kretsarna. Vilket i praktiken skulle betyda att den nya styrelsen står utan strategier för de kommande åren.

– Det handlar om en riktning och attityd, inte att vi ska använda de här begreppen i alla sammanhang, säger Ida Kåhlin, då ännu 1:e vice ordförande.

Några språkliga korrigeringar blir antagna av fullmäktige. Styrelsens ändrade förslag ställs sedan mot yrkandet om att dra tillbaka visionen, revidera den

och skicka den på remiss till kretsarna. Styrelsens förslag vinner med rösterna 54-26. Dock med tillägget att styrelsen ska fila ytterligare på det språkliga.

Och därmed är det klart. Valet av ny förbundsordförande och styrelse blir ingen stridsfråga. Ida Kåhlin och resten av styrelsen väljs enhälligt. Läs vilka det blev på sidan 11.

Sluten omröstning blir det först då valberedningen ska väljas. Av fem föreslagna får Margareta Lindberg, Ingrid Markström och Kajsa Samuelsson uppdraget. Resultatet av deras arbete får vi se 2018. ❧

Sedan mitten av 70-talet har **Pelle Kölhed** kämpat för att personer med funktionsnedsättningar ska ha samma rätt som alla andra att leva ett aktivt liv. Nyligen utsåg fullmäktige honom till hedersmedlem i Sveriges Arbetsterapeuter.

Text: Katja Alexanderson Foto: Jonas Eriksson

Fighters

Ett 30 nanometer långt virus förändrade Pelle Kölheds liv för alltid. När han var barn på 1940-talet var barnförlamning alla föräldrars stora skräck: Hoppa inte i lövhögar! Ät inte fallfrukt! Förmaningar tänkta att skydda, men missriktade eftersom polio huvudsakligen sprids genom förorenat avloppsvatten och nära kontakt med smittade personer. När Pelle var tre år blev han sjuk och viruset satte sig på andningsorganen.

– Jag minns inte ett dugg. Jag tror att kroppen är förståndig och förtränger sådant.

Däremot berättade hans mamma om förtvivlan och oron för att Pelle skulle dö. Och om hur han under många månader låg på sanatorium i Vejbystrand i Skåne medan familjen bodde hemma i Linköping. Efter en period hemma var det dags för Pelle att som sjuåring bli ”intern” på ett skolhem på Lidingö.

– Det är jag och kungen som gått på internat, men jag tror att det skillnad på internat och internat. Jag gillade det inte och lipade mig igenom första året. Men man vande sig – och fick åka hem till jul och påsk.

Så här över 60 år senare kan han se att det kanske inte var skolan som sådan som var hemsk: den låg vackert, undervisningen var bra och barnen fick åka på utflykter, även om ingen frågade dem vad de ville göra. Traumat låg i att vara borta från familjen. När det var dags att börja i sjunde klass bytte han skola.

– Om Lidingö var en öppen anstalt var Eugeniahemmet en sluten. Med järnstaket, elgrind och

vakt. Där fick man stryk också.

När den ambulerande tandläkaren kom på besök en gång blev Pelle hämtad i matsalen av en kvinna i personalen. Han bad att få äta klart, eftersom han visste att det skulle dröja tills han fick äta igen.

– Hon lappade till mig så jag for ur rullstolen och käken gick ur led. Det var så de gjorde. Inte för att de hade anledning, utan för att de tyckte att det var kul – jag kan inte se någon annan orsak till det. Man var livrädd för henne, men jag trodde inte att jag skulle få stryk för att jag ville äta klart.

”Armar är inte gjorda för att vara ben.”

Skolan blev tvungen att meddela Pelles mamma. Hon fick inte ihop historien om att hennes starka son med bra balans skulle ha ramlat ur stolen av sig själv. När hon träffade Pelle nästa gång lirkade hon ur honom vad som hänt. Men ord stod mot ord: ”Barnet ljög, barn gör det”. Lite senare kom ett avslöjande radioreportage om missförhållandena på Eugeniahemmet, men då hade Pelle redan slutat.

Även om han minns kamratskapen med värme frodades gängmentaliteten.

– Det blev hierarkier bland barnen. Det fanns funktionsnedsättningar som betraktades som bättre. ”Polioter” hörde till eliten. Ryggmärgsbräck och vattenskalle stod inte högt i kurs. Och cp-skadade barn var skitroligt att driva med, slog »

Pelle Kölhed

Aktuell som: Nybliven hedersmedlem i Sveriges Arbetsterapeuter.

Gör: Vice ordförande i Handikappförbunden och tidigare ordförande för Personskadeförbundet RTP.

Bor: I enplansradhus i Alby, Stockholm.

Familj: Hustrun Anna Maria, fyra vuxna barn (en son och tre döttrar som är enäggstrillingar) och tre barnbarn.

När Pelle Kölhed växte upp betraktades rullstol som något fult och det enda alternativet var att han skulle upp och gå. "Vilken bluff", kände han sen när han trots allt började med rullstol – det underlättade nämligen hans liv mycket.

man näven i bordet hoppade de en halv-meter. Nu skäms jag när jag tänker på det. Hur kändes det att jämt vara utsatt?

Dåtidens syn på funktionsnedsättningar gjorde att polioskadade skulle upp och gå till varje pris. Rullstol var något fult. Pelles rustning med skenor vägde 18 kilo. Men även i dag tycker han att det finns en tendens till att gående alltid är målet, framför allt för ryggmärgsskadade.

– När jag satte mig i rullstol 1977 upptäckte jag vilken bluff det var. Det var otroligt underlättande att sätta sig i stolen. Hade någon informerat mig om att varva rullstol och gående hade jag kunnat bevara min förmåga och inte kastat bort energi på förflyttningar.

I stället hade han slitit på kroppen, jobbat som alla andra. Som inköpschef mitt i karriären på ett företag med dotterföretag i fyra länder var han ofta på resande fot med pärmfylld portfölj, annat bagage och kryckor.

– Armar är inte gjorda för att vara ben.

Nu började dessutom sena effekter av polion märkas, med ökade försvagningar i musklerna och mer smärtor. Men vid den här tiden var postpolio ett okänt begrepp i

Sverige. Så vården trodde det handlade om utarbetning och rekommenderade vila, men så fort man började jobba igen kom besvären tillbaka.

Pelle började engagera sig i RTP, Riksföreningen för trafik- och polioskadade, numera Personskadeförbundet. Han tog tjänstledigt från sitt ordinarie jobb och skickades i väg till USA som kommit längre. Besökte kliniker, hjälpmedelsföretag och stödgrupper. Lärde sig att personer med postpolio inte kan köra på som vanligt utan måste hushålla med resurserna och prioritera vilka aktiviteter som är viktiga. Att det gäller att vila överbelastad muskulatur och träna underbelastad.

– Jag blev handelsresande i postpolio och missionerade på neurolog- och rehabiliteringskliniker om att man måste ta hänsyn till det här.

Projektanställningen blev till en fast och på den vägen fortsatte det. Från 2006 tills alldeles nyligen var han ordförande för RTP. Han trodde att han skulle fortsätta med det, men så blev det inte. Mer om det senare.

Med närmare 40 år i funktionshinder-rörelsen har han mycket att glädjas över – för det har gått framåt även om det varit svårt att göra sig hörd i riksmidia. Listan toppas av införandet av LSS. Lagen som ska säkerställa att personer med funktionsnedsättningar ska ha samma rätt som alla andra att leva ett aktivt liv med full delaktighet i samhället. Därför blir han arg

"Jag vill höra någon politiker som ställer sig upp och försvarar LSS."

över att debatten i dag mest handlar om fusk och hur mycket lagen kostar, inte vad den ger: livskvalitet och en arbetsmarknad för nästan 100 000 assistenter.

– Jag vill höra någon politiker som ställer sig upp och försvarar LSS.

En annan framgång är den nya lagstiftningen om bristande tillgänglighet som grund för diskriminering, även om han tycker att den blivit ganska tandlös när många företag undantas från reglerna.

En röd tråd i Pelles engagemang är att samhället ska fungera för alla människor oavsett funktionsförmåga.

– Vi jobbar för ett universellt utformat samhälle där man planerar utifrån olikheter och inte likheter. Så att man slipper dyra särlösningar i efterhand.

Som radhuset i Alby där han sedan tidigt 70-tal bor tillsammans med sin fru Anna Maria, som också fick polio som barn. Och där deras fyra barn (en pojke och tre flickor) har vuxit upp. När området byggdes drev projektledaren, som själv hade ett barn med funktionsnedsättning, igenom att det bland tvåplanslängorna skulle sprängas in enplanshus, där bostäderna redan från början tillgänglighetsanpassades efter de boendes behov. Familjen Kölhed trivdes så bra att de verkligen inte ville flytta när det 1980 visade sig att de väntade, inte ett, utan tre barn till. Pelle lyckades få ett snabbt bygglov i strid med stadplanen. Men kommunen såg till den unika situationen: två vuxna med funktionsnedsättningar, gavelhus och enäggstrillingar.

Även om barn med funktionsnedsättningar inte sätts på anstalt i dag möter han fortfarande fördomar. Som när personal i butiker börjar prata med någon av döttrarna eller hans assistent: "Vilken storlek ska han ha?" Då ger "han" svar på tal. Eller när han sitter i kön till delidysken en bit bort för att personalen ska se honom.

– Då kommer "kamelhårsulstrarna" och tränger sig. Det är inte ovanligt att folk inte ser mig. Men rullstolar är ordnade så att det kan göra väldigt ont i bakfötterna. Då säger jag: "Åh, jag såg dig inte."

Så det finns kvar att göra, men inte som ordförande för RTP. Han var valberedningens förslag, men efter stridigheter inom förbundet förlorade han omröstningen på kongressen i november. Men han är inte speciellt ledsen över det. Hustrun Anna Maria säger att han mest verkade lättad när han kom hem. Och han har många andra uppdrag kvar, bland annat som vice ordförande i Handikappförbunden. Kampen rullar vidare.

– Sverige är i grunden bra, och då finns förutsättningar för att göra det ännu bättre. ■

Styrelsen 2016–2018

Annika Lexén, Katarina Rydberg, Emma Eriksson, Emma Jansdotter, Anna Ström (1:e vice ordförande), Karin Granbom, Karolina Behrsten (2:e vice ordförande), Ida Kåhlin (ordförande) och Martin Gustafson. Saknas på bilden: Helena Cronebäck och Sandra Scherman.

Etiska rådet 2016–2018

Ordf. Elsin Zingmark-Lien
Inga Blomstrand
Mari Broqvist
Ann-Charlotte Kassberg
Gunilla Rehn
Lars Sandman

Specialistrådet 2016–2018

Ordf. Ing-Britt Häger
Ingrid Falklöf
Sofi Fristedt
Susanne Gustafsson
Lisbeth Nilsson
Birgitta Olofsson
Linda Sandberg

FÖRBUNDETS ORDFÖRANDE

1978–2008 Inga-Britt Lindström
2008–2015 Lena Haglund
2015– Ida Kåhlin

Lena Haglund i en engagerad diskussion på sitt sista fullmäktige som ordförande.

Historiska årtal

- 1944 – Föreningen för Sveriges Arbetsterapeuter bildas.
- 1945 – föreningen konstitueras och får namnet Föreningen för Arbets- och sysselsättningsterapi (FAST).
- 1958 – byter namn till Föreningen Sveriges Arbetsterapeuter (FSA).
- 1968 – Arbetsterapeutförbundet bildas.
- 1970 – byter namn till Ergoterapeutsektionen (ES).
- 1975 – beslutar årsmötet att FSA ska upphöra och sammanslås med ES. FSA/ES bildas, som en sektion inom Sacos Allmänna Tjänstemannaförbund.
- 1978 – beslutar tjänstemannaförbundet att ändra namn till Förbundet Sveriges Arbetsterapeuter (FSA). Arbetsterapeuterna får ett eget förbund.
- 1983 – bildas en studerandeorganisation inom FSA, FSASTud.
- 2015 – byter namn till Sveriges Arbetsterapeuter och Sveriges Arbetsterapeutstudenter.

Fantastiskt UNIVERSALBAND

Vårt elastiska Universalband har förbättrad kardborrlåsning som är sex gånger starkare i dragriktningen med fyra gånger längre livslängd. Materialet är lättare att hålla rent och fastnar inte i textilier. Ett stöd för överkroppen, underkroppen eller benen som ger större frihet och bättre stabilitet.

Vi på HEA Medical är stolta över att erbjuda hjälpmedel som överträffar industristandard från världsledande Bodypoint.

Vi erbjuder produkter som stärker brukarens position och som ger frihet och funktion i vardagen. Det har vi gjort sedan 1929.

www.heamedical.se

Frihet & Funktion

HALLÅ DÄR!

Annika Lindh Falk, adjunkt vid Linköpings universitet och programansvarig för arbetsterapeutprogrammet, som firade 50 år i november med en fest för cirka 200 personer.

FOTO: JOHAN JÄGER

Hur firade ni?

– Vi bjöd in arbetsterapeuterna i regionen och gjorde en resa i arbetsterapiens tecken – från dåtid till nutid med titeln *50 år av aktivitet, delaktighet och utveckling*. Bland annat höll Lena Haglund ett personligt framförande hon kallade *Från knypeldyna till Iphone*. Det var mycket snack och skratt och minnen förstås. KanDeKanVi, en show- och teatergrupp för personer med funktionsnedsättning, underhöll oss för både kropp och själ.

Hur såg det ut 1965, hade ni vävstolar i föreläsningssalen?

– Jag måste påpeka att jag inte ens var född då, men de kreativa aktiviteterna, som färg och form, vävning och andra hantverk som någonstans är grunden i vårt yrke var en central del av utbildningen liksom anatomi och medicinsk kunskap. På den tiden låg man länge på sjukhus och patienterna kördes ner till källaren där arbetsterapiavdelningen ofta låg. Där fanns vävstolar, och kanske ett litet snickeri inom psykiatrien.

Hur ser det ut i dag?

– Patienterna ligger så kort tid på sjukhus i dag. Numera möts vi i personernas naturliga miljö – i hemmet eller på arbetsplatsen.

Är det den största förändringen inom arbetsterapien?

– Det är en förändring, men jag tycker den största är att arbetsterapeuternas yrkesroll har stärkts efter att det blev ett akademiskt yrke med egen yrkeslegitimationen 1999.

Hur ser programmet ut om tio år?

– Det är en utmaning, vi måste vara i framkant men samtidigt vara i balans med hur det ser ut just nu. Våra studenter ska vilja, och våga, leta ny kunskap. Det kräver att vi möter verksamheterna, att teori och praktik är integrerat. Det var därför vi ville fira med Östergötlands arbetsterapeuter: det är vi tillsammans som ser till att utbildningen håller en hög kvalitet.

PONTUS WIKHOLM

Skydda antibiotikan!

Ökande resistens mot antibiotika hotar folkhälsan i världen. Nu går fler svenska myndigheter och organisationer samman för att sprida kunskap på området. På skyddaantibiotikan.se finns massor av information och konkreta tips till allmänheten. Här kommer ett, enkelt men effektivt: Tvätta händerna för att undvika smitta!

Kultur med förhinder

Myndigheten för delaktighet har i enkätundersökningen *Rivkraft* nyligen ställt frågor till personer med funktionsnedsättningar om kultur. 44 procent är nöjda med sina möjligheter att besöka kulturella aktiviteter. Men en dryg fjärdedel (28 procent) har upplevt sig diskriminerade i samband med kulturella aktiviteter, jämfört med 24 procent 2014. Läs mer på mfd.se.

Filmtajm om nya arbetsmiljöregler

I mars nästa år börjar en ny föreskrift om Organisatorisk och social arbetsmiljö gälla. För att sprida kunskap om vad de nya reglerna innebär håller Arbetsmiljöverket informationsträffar runt om i landet. Men det går också bra att titta på en film och ladda hem en presentation på av.se.

BILDER: COLOURBOX

Utveckla din kompetens!

Akademikerkompetens 2015 var en succé, nu är orterna för 2016 klara: Malmö, Karlstad, Västerås, Stockholm, Borlänge, Uppsala, Linköping, Luleå och Göteborg. Inspirationsföreläsningarna är gratis för dig som är medlem, och utvärderingarna visar att deltagarna var väldigt nöjda. Läs mer på akademikerkompetens.se, program och anmälningslänkar kommer att finnas i vårt kalendarium på webben.

Mer rehab för äldre

Hur ska morgondagens äldreomsorg se ut? Myndigheten för vård- och omsorgsanalys har tagit fram ett kunskapsunderlag som beskriver konsekvenserna av olika sätt att utforma äldreomsorgen 2025. Studien har ett brett samhällsekonomiskt perspektiv. En av myndighetens rekommendationer är att kommuner och landsting bör satsa på förebyggande och rehabiliterande åtgärder, både för äldre med och utan omsorg. Läs mer och ladda hem rapporten på vardanalys.se.

Släpp loss kraften!

Inte vara fastlåst, att öppna alla sina sinnen och ta in omvärlden. Att tänka nytt och se nya lösningar för att skapa något nytt och nyttigt, för sig själv och andra. I det här numret belyser vi kraften som finns i att vara kreativ, både på ett personligt plan och för hela arbetsplatser. Text: Katja Alexanderson Illustration: Rebecca Elfart

Hjälp! Hur ska jag få ihop över tre timmars vildvuxet, böljande samtal om kreativitet till begriplig, användbar och förhoppningsvis inspirerande läsning? Jag nystar i mitt material.

Drar i en tät än här, än där. Kanske är den stora eken som sträcker sin grenar mot skyn utanför forskaren och arbetsterapeuten Birgitta Gunnarssons arbetsplats på FoU Kronoberg i Växjö en bra början? Den kan symbolisera hennes mångåriga arbete med att utveckla The Tree Theme Method, TTM, en aktivi-

tetsfokuserad arbetsterapeutisk metod vid ångest och depression, som bygger på skapande.

Tar en promenad i den blåsiga novemberskymningen, funderar lite till. Eller så inleder jag med målarpenseln som står bland pennorna i en burk på skrivbordet eller korgen med garner i starka färger ovanpå bokhyllan i Birgittas fräscha, men ganska offentlighetstrista, kontorsrum. Så fortsätter det, jag vrider och vänder på samtalet och försöker hitta linjer, och inser att jag gör precis det Birgitta och jag pratade om. »

– Kreativitet handlar om att inte vara fastlåst, att öppna alla sina sinnen och ta in omvärlden. Att tänka nytt och se nya lösningar för att skapa något nytt och nyttigt för sig själv och andra, säger Birgitta Gunnarsson.

Hon gör skillnad på skapande aktiviteter och kreativa. När hon förra julen lärde sig att vika dekorativa pappersgranar var första trädet en utmaning, något nytt och spännande. Sedan testade hon andra papper och gjorde små granar och stora granar. Men efter ett tag blev det massproduktion, visserligen skapande men inte det minsta kreativt.

Birgitta lyfter fram att kreativitet handlar om att arbeta med ett problem från flera håll för att få syn på lösningar. I TTM gör man det rent fysiskt. Deltagarna målar träd som visar hur livet ser ut i dag, när de var barn, tonåringar, vuxna samt för hur

de vill att framtiden ska gestalta sig. Och en bärande del är att vrida på bilderna. Vad händer när rötterna plötsligt pekar upp? Eller med grenar som tidigare hängde tunga mot marken? Vad står bilden för då, vilka tankar väcker det? Här finns ledtrådar till förändring.

– Som arbetsterapeuter är det viktigt att stödja de personer vi möter med att hitta vändpunkter, som visar på att det är möjligt med förändring.

Birgitta Gunnarsson anser att kreativitet har en central roll i arbetsterapi, att den gör det möjligt att hitta lösningar som får vardagen att fungera för klienterna. Hon kan ibland tycka att det fria tänkandet sätts en aning på undantag när allt mer blir manualstyrt, att fokus hamnar på utredningar snarare än behandling. Hon lyfter fram vikten av att alltid utgå från vad människan man har framför sig verkligen behöver, snarare än att gå efter en

förutbestämd mall eller sin egen föreställning om vilka aktiviteter som är viktiga för personen.

– En del vill kanske ha hjälp med att duscha för att kunna måla sidenscarfar.

Hon känner också lite sorg över att skapande aktiviteter och hantverk har liten plats i utbildningen i dag. Själv fick hon väva, sy och arbeta med trä och metall under utbildningen.

– Jag tror att det behövs kunskap om hur saker blir till från början till slut. Att man får omsätta en idé i huvudet och använda händerna för att hitta lösningar.

Dessutom konstaterar hon att hantverk har fått ett uppsving i dag, att det inte längre betraktas som något töntigt. I senaste numret av tidningen Hemslojd finns till exempel en krönika av författaren och akademiledamoten Klas Östergren och en artikel om en konstfäcksstudent som till

sin masteruppsats rensade ut hemmet och funderade över vad familjen verkligen behövde i form av prylar – och det som behövdes tillverkade hon själv.

Kreativitet behövs också för att bryta gamla mönster och hitta nya bättre arbetssätt. Men för att kunna vara kreativ på jobbet krävs rum för reflektion, att få möjlighet att stanna upp och tänka efter.

– Man behöver ett utrymme för att stänga av bruset ibland. Ibland måste man skala av för att kunna tänka nytt. Annars är risken stor att man gör som man alltid har gjort.

Här trycker Birgitta på ledarskapets betydelse. En grundförutsättning är att alla vet vad det gemensamma målet är för verksamheten, och att det finns trygghet och tillit på arbetsplatsen. Sedan måste chefer skapa en miljö där det är tillåtet att ha ställtid, där det finns utrymme att prata med varandra. Där det är okej att lyfta jobbiga saker eller komma med ogenom-

tänkta idéer utan att vara rädd för att få skäll eller inte bli tagen på allvar.

Samtidigt är hon väl medveten om hur pressat arbetslivet är för många i dag, och att chefer också har svårt att påverka situationen många gånger. Men det gäller att inte mörka problem, utan att bekräfta medarbetarna.

– Man kan säga: ”Jag ser att ni är pressade, att ni har det tufft.”

Även som medarbetare har man ett eget ansvar för att bidra till kreativiteten. När man börjar fundera i banorna ”jag hinner inte, jag hinner inte” är det lätt att fastna. Birgitta tipsar om att försöka tänka tvärtom: Vad är det jag hinner? Vad är positivt? Annars finns risken att man hamnar i en nedåtgående spiral. Men hon konstaterar att ibland hjälper det inte och då kanske man måste försöka byta arbetsplats.

Hon påpekar också att kreativitet inte är

något som bara kommer till en, utan att det krävs någon slags utmaning. Att man ibland måste vandra på gränsen för vad som känns bekvämt.

– Klarar jag det här? Kreativitet är en kombination av lust och mod att våga ta risker och pröva något nytt.

Och hon är övertygad att alla människor har förmåga att vara kreativa.

– När människor säger att de inte är kreativa menar de oftast att de inte kan måla en tavla, skriva en roman, spela musik eller dreja. Men kreativitet är väldigt mycket mer, det handlar om att kunna föreställa sig något nytt i fantasin. Om vi människor inte hade kunnat fantisera om att flyga hade det aldrig uppfunnits några flygplan. Kreativitet är en förutsättning för överlevnad! Därför behöver vi vara nyfikna och föreställa oss nya sätt att lösa olika problem som uppstår i vardagen, till nytta för oss själva och andra i samhället. ■

TEMA: KREATIVITET

Maria Sandberg tittar på
sidensjalen hon målat på
skapande verkstad.

Total närvaro

En skir vit sidensjal får klara färger under Maria Sandbergs händer. Den kommer att klä henne, eller kanske hennes dotter. Just nu fyller arbetet med sjalen atmosfären omkring henne med lugn och ljus. Det är det viktigaste med skapandet på Ersta Hospice – att ta vara på kraften och livet, här och nu.

Text: Marika Sivertsson Foto: Alexander Mahmoud

Solen glittrar i matsalen på Ersta sjukhus, tillsammans med klassisk musik fyller den rummet. Några av deltagarna som droppar in har också fått en frisk liten promenad i solsken på vägen hit.

Undersköterskan Helmi Jäppinen som hjälper till vid *Skapande verkstad* har dukat upp material vid borden. Sju damer i medelåldern och uppåt letar rätt på påbörjade målningar och föremål. Bara en man har kommit i dag. De sitter snart i koncentrerad samvaro, med händerna upptagna av att forma i ståltråd eller måla på siden. De som är med denna onsdag missar ogärna en träff och de flesta har setts tidigare. Men gruppen är öppen så deltagare kommer och går.

Skapande verkstad är en del av *Sinnenas Hospice*, ett förhållningssätt där man i vården försöker ta vara på det friska och stimulera de sinnen som patienten önskar och orkar med, som aktiviteter som massage, bad, andakt, skapande och musik. Det är ett uttryck för insikten att en obotligt sjuk person behöver mer än medicinsk behandling för att vara levande fram till dess att livet tar slut.

De flesta som kommer till verkstaden denna onsdag har ASIH, avancerad sjukvård i hemmet. Bara Maria Sandberg har ett rum på hospice, men hon förbereder sig för att komma hem efter en vistelse på en månad.

– Men jag ska fortsätta komma hit. Det är hoppfullt att vi kan skapa så mycket livslust tillsammans just här på hospice.

Skapande verkstad hjälper henne att hitta ro. Dagen före julafton förra året fick hon sin diagnos: en ovanlig och obotlig form av cancer. I början var det omöjligt att ta in att bara en kort tid av livet fanns kvar. Maria Sandberg genomgick alla behandlingar hon erbjöds och levde så hälsosamt hon kunde. Ett år av hopp om en väg bort »

Kristina Levén kan hjälpa Maria Sandberg och övriga deltagare med material och teknik, men också med blick. Hur ser själen ut när den är draperad? Ihopprullad som en blomma?

Reneé Scheffer vill helst inte missa en träff, och hon skulle gärna se att träffarna var oftare. Hon känner alltid igen någon och det är en speciell gemenskap.

från sjukdomen avslutades när hon med utmattad kropp och ledsen själ kom till Ersta.

Första gången på Skapande verkstad orkade hon inte riktigt delta socialt, hon var för fysiskt sjuk. Men det var välgörande att få vara med och lyssna på samtalen som pågick i rummet. Fokus var här och nu. Stämningen tillåtande och välkomnande.

– Jag har börjat acceptera att jag inte kommer att bli frisk. Skapandet hjälper mig att gå in i mig själv och hämta kraft för acceptansen, jag hittar också ett lugn i det.

I hennes liv har arbetet som gruppleddare i socialtjänsten varit centralt. Kraften i skapandet kom som en överraskning för henne: efter bara tre träffar har hon fått ett oväntat verktyg att hantera oro och finna mening. Helhetstänket på Ersta har hon saknat i vården hittills. Det är så här hon vill bli bemött.

– Jag har nog varit avstängd från mig själv när jag har fokuserat så mycket på sjukdomen. Nu ökar lusten ju mer jag får skapa, jag får gå in i mig själv och plocka fram något som annars slumrar. Någonstans tror jag att det kommer att gå bra nu, trots allt. Det är ett slags hoppfullhet jag känner – att jag kan få ett värdigt slut.

Den lugna blicken är övertygande. När Maria Sandberg går i väg åt sitt håll är det med rak rygg och starka steg.

Konstnären och arbetsterapeuten Kristina Levén har lett Skapande verkstad i fyra år på Ersta. Verkstaden fyller olika behov: tankarna skingras, deltagarna erbjuds en stunds paus i en svår tillvaro. Alla har en obotlig sjukdom som förkortar livet, men i stället för den ensamhet som kan följa med det finns gemenskap. I den öppnas utrymme för att släppa in livet, med småprat och skratt runt borden och i glädjen över egna och andras verk.

– Vi pratar väldigt lite om sjukdom. Dagarna är fulla av behand-

lingar och annat relaterat till sjukdomen och det är viktigt att få göra något lustfyllt. Att få något att se fram emot och tänka tillbaka på, säger Kristina Levén.

Betydelsen av själva kreativiteten är svår att sätta ord på. Att kreativitet kan lindra det onda och svåra i vetskapen att livet snart är slut är uppenbart, men varför det är så funderar Kristina Levén fortfarande över.

”Skapandet kan bli som en bro mellan det yttre och det inre.”

Hennes erfarenhet bottnar i en arbetsterapeututbildning i Linköping och sex års konststudier, varav tre år på Konstfack. Under den tiden har hon också utforskat existentiella och andliga frågor genom konsten, klostervistelser och retreatar. Alla erfarenheterna är betydelsefulla i hennes arbete, för när hon hjälper sina patienter att hitta ljus i tillvaron utgår hon från vad som sker i henne själv när hon skapar.

– För mig har dialogen med materialet stor betydelse – den egna intentionen och materialets motstånd. Materialet har en egen röst, och när man skapar får man förhålla sig till den, precis som man i livet får förhålla sig till saker som dyker upp. Som måste hanteras. Skapandet kan bli som en bro mellan det yttre och det inre.

När hon funderar över vad i människan en arbetsterapeut kan nå med kreativitet hämtar hon referenser bland annat från teologer och filosofer. Exempelvis i de mystiska traditionerna finns hantverkarens verkstad som bild för en plats där det är möjligt att nå djupare skikt i sig själv.

– Det jag ser är att skapandet väcker glädje, nyfikenhet och hjälp att fokusera på här och nu. Och att hitta en slags ro.

Deltagarna i Skapande verkstad uttrycker något liknande:

– Jag får med mig ett lugn härifrån. Jag hämtar kraft för resten av veckan, säger Bo Brink, som gör ett vintrigt litet träd av ståltråd. Han är sockerbagare, med internationell karriär.

I skapandet får deltagarna hjälp att återknyta till den de var före diagnosen, att väcka minnen och att stärka identiteten. I skapandet kan den sjuka också få vara aktör – den som blir mycket sjuk

blir ofta fråntagen sitt aktörskap. Varje träff visar Kristina Levén en ny teknik. Att lära sig något nytt är efterfrågat, även om bara en vecka finns kvar i livet kan drivkraften att utvecklas vara stark.

– Jag tar med mig material med bredd, som ska väcka lust på olika sätt och locka olika personer till skapande. Vissa är mer skulpturalt lagda, andra lockas av bild.

Den som har förlorat förmåga att arbeta med samma sak som senast kan hitta en ny ingång i ett annat material och fortsätta skapa, och deltagarna får möjlighet att hitta nya sidor hos sig själva. Kristina Levén berättar hur hon ibland kan se på kroppshållningen hur livslusten växer. Ryggar rätas och rörelser får spänst.

För henne själv betyder onsdagarna med verkstaden total närvaro.

– Det är ett par timmar av väldigt intensivt avläsande och inlyssnande. Allt är här och nu, och det kan hända mycket med en deltagare mellan gångerna.

När någon som brukar vara med i gruppen saknas och Kristina Levén vet att deltagaren är borta för alltid känns det i hjärtat. Att göra ett bra jobb är särskilt viktigt på hospice. Gör hon och resten av arbetslaget inte det mister de också det som lindrar sorgen i att ständigt förlora patienter. Att hjälpa någon till ett fint slut kan också kännas bra, när allt är över.

– Jag har lärt mig mycket av att arbeta här. Vi har alla våra hinder och begränsningar och när döden närmar sig blir de fler. Jag försöker låta bli att skjuta upp saker jag gärna vill göra. Livet är inte självklart.

När en patient dött har Kristina Levén och hennes kolleger en reflektionsstund, men tillsammans med deltagarna, under skapandet, tar hon inte upp det själv – gruppen är öppen. Det är inte alltid som alla närvarande har en relation till den som har dött.

– Men ibland kan jag samtala enskilt om någon har haft en mer nära relation till den som har gått bort. Och om andra deltagare själva vill prata om den som inte är här så gör vi det i gruppen en stund, säger Kristina Levén.

Trots att alla deltagare vittnar om hur stor betydelse Skapande verkstad har för dem är den fortfarande inte en del av ordinarie verksamhet på Ersta Hospice. Ersta har anställt Kristina Levén och tagit ett långsiktigt ansvar för att Skapande Verkstad finns i verksamheten. Men material och lön finansieras med donationer till en särskild fond, vilket innebär att framtiden alltid är osvis.

Kristina Levén ser en parallell till hantverkets minskade betydelse inom arbetsterapi.

– Tidigare var de hantverksrelaterade delarna en stor del av utbildningen, men när jag blev arbetsterapeut i början av 2000-talet var de nästan helt bortplockade. Det vore intressant att veta hur de egentligen tänkte.

Kristina Levén ser ett återupprättande av kreativitet som metod delvis som en ledningsfråga i organisationerna. Det måste skapas utrymme för den i arbetsterapeuters dagliga arbete, och i palliativ vård behövs hela teamets insatser för att det ska vara möjligt för den som vill att delta. Vad gäller kompetens anser hon att vägen för enskilda arbetsterapeuter är öppen.

– Alla kan göra det här. Det är bra att vara lite bekant med materialen men en arbetsterapeut behöver absolut inte ha sex års konststudier för att sätta i gång. Det är bara att prova!

Bo Brink bjussar på sina färdigheter som sockerbagare i de högre divisionerna. Denna onsdag har han med sig pepparkakor och pepparkakshus till Skapande verkstad.

Skapande nätverk

Sedan 2013 finns ett nationellt nätverk för skapande i palliativ vård. Det startades av Kristina Levén och hennes kolleger Ann Wenkel Harup på Byle gård och Maria Wahlström Norlin på Dalens Sjukhus i samarbete med Ersta Palliativa forskningscentrum. Nät-

verkets syfte är att hjälpa dem som arbetar med skapande att utveckla och utvärdera verksamheten. Medlemmarna vill också sprida kunskap genom föreläsningar och workshoppar. Mejla skapande.palliativvard@gmail.com om du vill veta mer.

Form, färg, och den ljuvliga doften av pepparkaka! Genom sinnena väcks lusten till liv. Skapandet öppnar möjligheten att ta vara på livet efter förmåga och att hitta ro i själen.

Även om kreativitetens betydelse kanske kan framstå särskilt tydligt för den som arbetar med personer med en obotlig sjukdom anser hon att hennes uppgift är densamma som för andra arbetsterapeuter:

– Patienterna ska med de förutsättningar de har få möjlighet att ta vara på livet. Det här jobbet har lärt mig att det gäller även mitt liv. Jag försöker leva så mycket jag kan, precis som jag hoppas att mina patienter ska. ■

Med innovation på sc

Kreativitet bör få en mer uttalad roll för arbetsterapeuter. Det anser **Lena Mårtensson** vid Göteborgs universitet, där man skapat ett arbetsterapeutprogram med kreativitet som ett viktigt spår. Text: Ulla-Karin Höynä Foto: Jonas Lindstedt

Sedan ett par år utbildas arbetsterapeutstudenter på västkusten inom kreativitet. Det nya arbetsterapeutprogrammet vid Göteborgs universitet innehåller obli-

gatoriska kurser som innefattar kreativitet i varje årskurs. Lena Mårtensson är docent och ansvarig för utveckling av programmet. Hon betonar vikten av kreativitet och att den står för ett tankesätt

som borde lyftas fram ännu mer.

– Vi behöver en större medvetenhet och ett större fokus på kreativitet. Jag tror att det är viktigt för utvecklingen av yrket för att kunna möta de komplexa aktivitetsutmaningarna i dagens samhälle. Vi vill att studenterna ska få med sig kreativitet som ett tankesätt.

Lena Mårtensson konstaterar att arbetsterapeuter traditionellt setts som en kreativ yrkesgrupp. Men enligt henne har det

Docent Lena Mårtensson är ansvarig för utvecklingen av arbetsterapeutprogrammet vid Göteborgs universitet som innehåller flera obligatoriska kurser med kreativa inslag.

hemat

varit mer eller mindre underförstått, och har inte lyfts fram på ett medvetet sätt. Arbetsterapeutens yrke är inriktat på människans vardag, och uppgiften blir ofta att stötta personer i deras problemlösning. Hon beskriver kreativitet som ett paraplybegrepp där problemlösning ingår.

– Vi ser människor som skapande av sin vardag. Det är vår uppgift att synliggöra den kreativa aspekten av detta.

Hennes uppfattning är att kreativitet är nödvändigt i yrkeslivet och i professionen

och för att kunna möta förändringen i samhället och vara i takt med tidsandan.

– Man har stora krav på sig både som person och i arbetslivet och måste hela tiden förhålla sig till olika situationer. Det finns ingen färdig mall för hur man ska leva ett liv. Genom att använda kreativitet är man bättre rustad för de förändringar man möter. Jag tror att kreativitet kan hjälpa till att hitta mönster och en struktur att luta sig emot.

Inte minst att lära sig se nya arbetsområden där arbetsterapeuter ofta inte är verksamma i dag, som till exempel asylboenden.

Lena Mårtensson berättar att med fokus på kreativitet i utbildningen vill de arbeta för att vidga förståelsen för kreativitet som begrepp och fenomen, genom att koppla det till innovation. Hon tror att man påverkas av att arbeta kreativt, att man lär sig tänka nytt och blir öppen för nya lösningar.

– Det finns nästan alltid ett utvecklingsbehov i all verksamhet. Man kanske inte har de aktiviteter som behövs eller så är de otidsenliga. En uppgift för våra studenter är att ge förslag på hur man kan få verksamheten effektiv och mer målinriktad med hjälp av innovativa projekt.

Sedan två år tillbaka har arbetsterapeutprogrammet vid Institutionen för neurovetenskap och fysiologi tre kurser med utgångspunkt i kreativitet. Den första med fokus på individen, den andra är mer övergripande och inriktad på verksamheten, den tredje på entreprenörskap. Man vrider och vänder på begreppet, för kreativitet är komplext. Den första kursen startar med en begreppsanalys, för att studenterna ska få kännedom om vad kreativitet innebär och vilka processer som ingår.

– Man måste förstå kreativitet med både huvudet och med kroppen och kunna göra det begripligt för andra.

Den första kursen i kreativitet är den mest omfattande och tar upp olika aspekt-

er av vardagsaktiviteter: bland annat riskgrupper och deras rätt till att vara delaktiga i samhället. Tidigare under utbildningen har studenterna besökt riskgrupper och kan relatera till dem. Studenterna väljer själva ut vilken grupp de vill arbeta med. I kursen ingår också uppgifter riktade mot

teknikutveckling och hur teknik påverkar våra aktiviteter – och hur gör man när vardagsaktiviteter inte fungerar som man förväntat sig? Det kan handla om att möta

aktivitetsutmaningar genom teknik.

– I en annan uppgift ska studenterna identifiera utmaningar eller gap i människors aktiviteter och genom att använda sig av kreativa grundprinciper kunna ta fram olika idéer för att möta eller överbrygga dem och som de presenterar med hjälp av skisser och planer. De ska visa att förslagen är genomförbara och realistiska.

Nästa kurs i kreativitet fokuserar på innovation inom en verksamhet. Vilka behov finns inom verksamheten och hur kan man utveckla den? Det är frågor som studenterna ska kunna besvara. Här är uppgiften att sammanställa ett utvecklingsprojekt, i form av en teknisk lösning eller något annat. Studenterna väljer själva den typ av verksamhet som de vill gå in i. Man går också igenom SWOT-analyser och identifierar styrkor, svagheter, möjligheter och hot.

– Om förslaget skulle implementeras måste studenterna kunna visa vilken värdeskapande potential projektet rymmer, och även ta med marknadsföring och hälsoekonomi.

Entreprenörskap är den tredje kursen i kreativitet där studenterna får arbeta med att utveckla idéer för företagande utifrån egna idéer. Kursen är inte färdigplanerad ännu.

– Dagens alltmer komplexa samhälle gör att arbetsterapeutens kompetensområde är tillämpligt på många fler arenor än de traditionella. ■

Anders Gille filmar när Åsa Lund och Lina Welén vänder Jennie Axelsson i rollen som patient.

Smart idé lyfte kurser i Nora

Vad har en kanotpaddel gemensamt med ett glidtyg? För arbetsterapeuterna på Kommunrehab i Nora är svaret självklart: Båda kräver teknik och övning för att kunna användas på bästa sätt – och analyseras med fördel i ett videoanalysprogram.

Text: Katja Alexanderson Foto: Per Knutsson

Böjda armar, krökt rygg eller den gamla ”klassikern” panna mot panna. Att förflytta personer på ett sätt som är skonsamt både för den som blir flyttad och för personalen som gör jobbet kräver kunskap och mycket övning. I Nora får alla medarbetare i den kommunala hemtjänsten och på särskilda boende vidareutbildning i förflyttningsteknik vartannat år. Halvdagskurserna leds av arbetsterapeuterna Jennie Axelsson, Anders Gille, Åsa Lund och Lina Welén på Kommunrehab. Under en tid har de känt att träningsmetodiken borde utvecklas, att det behövdes ett nytänk. Många av kursdeltagarna har arbetat länge i kommunen och under åren har olika förflyttningstekniker kommit och gått. En stor förändring är att numera ska personalen, för att kunna ha en upprätt arbetsställning, stå en bit ifrån personen som ska flyttas, tidigare arbetade man så nära som möjligt. Så det krävs mycket stöd för att kunna lära om.

– Det är väldigt svårt att ändra rörelsemönster, konstaterar Jennie Axelsson.

Anders Gille berättar att han redan för fyra år sedan började fundera på om det gick att använda videoanalys i rehabiliteringen när huvudtränaren i

Örebro kanotförening ville köpa in ett dyrt program för videoanalys av paddelteknik. Anders fick vatten på sin kvarn ett par år senare under en endagskurs i kognitiv rehabilitering där kursledaren förordade videoanalys. Det fick honom att tänka på den snabba programutvecklingen som skett de senaste åren – och om man dessutom filmade med en surfplatta skulle det gå att ge omedelbar återkoppling. Ur det kläcktes idén att använda tekniken vid kommunens utbildningar i förflyttningsteknik.

En stor surfplatta och en ny projektor köptes in i våras. Arbetsgruppen valde att använda sig av gratisappen *Ubersense* (numera *Hudl Technique*) som normalt används av golfare och andra idrottare som behöver fil på tekniken.

– I appen går det att styra uppspelningshastighet, till exempel halv hastighet. Du kan pausa när som helst och spola fram och tillbaka. Det som är bra är att man kan titta just på de viktigaste ögonblicken, förklarar Anders Gille.

Det går också att rita pilar och mäta vinklar för att till exempel visa hur viktigt det är att ha raka armar vid en förflyttning högre upp i säng. Eller för att tydliggöra vikten av att skjuta ifrån med benen och fötterna och på så sätt få tyngdpunkten bakom sin stödyta och kunna utnyttja sin egen vikt och slippa ta i så mycket.

– Om du drar med armarna är det väldigt lätt att få problem med axlarna med tiden, säger Anders Gille.

I höstas körde arbetsterapeuterna de första utbildningspassen med den nya tekniken. Kurserna hålls i Kommunrehabs lokaler och fokuserar på manuell liggande förflyttningar som ofta är tunga för personalen. Deltagarna delas upp i två grupper med fem personer i varje som övar tillsammans med en arbetsterapeut vid var sin säng.

Arbetsterapeuterna på Kommunrehab har spelat in filmer i förväg med olika moment för att vara »

TEMA: KREATIVITET

I appen *Hudl Technique* går det bland annat att spela upp filmen i olika hastigheter, frysa bilden och mäta vinklar.

säkra på att de visar den absolut bästa tekniken. Därefter är det dags att börja öva, filma och spela upp i storbild på väggen.

– Personalen blir medveten om sin egen kroppshållning. Hur står jag? Hur gör jag? säger Åsa Lund.

För det blir en helt annan återkoppling att se sig själv på film än när någon annan beskriver vad du gjort. Ytterligare en fördel är att kursdeltagaren som spelar patient också kan se hur förflyttningen gick och vilken teknik de andra använde. Man filmar även förflyttningar utan hjälpmedel för att identifiera friktionspunkter och analysera vilka hjälpmedel som skulle kunna underlätta. Jennie Axelsson tycker också att filmandet uppmuntrar personalen att börja analysera rörelsemönster i större utsträckning, så att de blir bättre på att se vilka problem och möjligheter personerna de möter har vid förflyttningar och aktiviteter. Från arbetsterapeuternas sida är målet alltid att personerna ska bli så självständiga som möjligt – så att de med hjälpmedel och övning kanske kan klara vissa förflyttningar själva.

Surfplattan kan också användas för enskild träning, till exempel i hemmet. Arbetsterapeuten filmar en förflyttning och sedan tittar man tillsammans direkt efteråt på surfplattan, som har stor skärm för att även personer med nedsatt syn ska se ordentligt. Arbetssättet gör det enklare att se vad som fungerar och vad som behö-

”Personalen blir medveten om sin egen kroppshållning. Hur står jag? Hur gör jag?”

ver göras annorlunda. Lina Welén har med framgång använt plattan för att visa en kvinna hur mycket bättre hennes nya sittlösning var jämfört med den gamla arbetsstolen.

– Hon kunde själv se hur mycket rakare kroppshållning hon fick.

Tidigare har det varit svårt för en del patienter att förstå vad de gör för fel. Att titta i en spegel kan vara besvärligt för personer med nedsatt kognitiv förmåga,

det är mycket enklare att titta på en rättvänd film på surfplattan.

I dag sparas inga filmer, utan de raderas efter kurser och patientbesök. Rent tekniskt skulle det gå att lägga in rörlig bild i journalerna, men kommunen har än så länge ingen arkivrutin för filmer. I framtiden kan de se fler tillfällen där det skulle kunna vara värdefullt att filma, under förutsättning att arkivering, sekretess- och integritetsaspekterna är lösta. Jennie Axelsson berättar till exempel om en besvärlig utprovning av en sele där det hade varit bra om hon hade kunnat spela in, då hade personalen kunnat gå tillbaka till filmen och titta i ett senare skede. Nu fick man välja en annan modell på sele i stället.

Än så länge har de inte hunnit utvärdera den nya undervisningsmetoden, men deras intryck är att kursdeltagarna har uppskattat filmtekniken, även om en och annan inte har varit överförtjust över att bli filmad. Däremot har arbetsgruppen redan fått pris för sitt nya sätt att jobba. I slutet av oktober utsågs de till ”Årets nytänkare inom arbetsterapi” i Örebro län. ■

FOTO: JONAS LINDSTEDT

MITT JOBB

Margret Buchholz

Jobbar som: Specialist-arbeterapeut på DART vid Sahlgrenska Universitetssjukhuset.

Bor: I Majorna i Göteborg med man och två tonårsbarn.

Intressen: Springer, cyklar och simmar. I början av november simmade hon en mil (1609 m) i timmen under tolv timmar – alltså sammanlagt nästan två svenska mil.

Margret fokuserar på kommunikationen

Margret Buchholz jobbar bland annat tillsammans med arbetsterapeuter, logopeder, pedagoger och datalingvister på DART, ett specialistcenter där man forskar, utreder, handleder och tar emot personer med kommunikationssvårigheter.

DART är ett kommunikations- och dataresurscenter, men varför inget K?

– DART kommer från ”DAtaResursTeam”. Det startades dataresurscenter på flera håll i landet i samarbete med dåvarande Handikappinstitutet som en del i ett nationellt Arvsfondsprojekt. Det var 1998 och man började inse vilken nytta man kan ha av datorer. Många av centren blev permanentade, men formerna ser lite olika ut i

dag. I vårt fall samarbetade vi med ett annat stort Kommunikationsprojekt som löpte parallellt på 90-talet och sedan blev en del av DART. 1994 när jag började här var det inte ett projekt längre utan en verksamhet.

Vad gjorde du tidigare?

– Jag blev färdig i januari 1991 och jobbade på ett sjukhem, inom rehab och en kort tid

med ett biståndsprojekt i Mellanöstern. Sedan började jag på barnhabiliteringen på Bräcke Östergård och hade flera barn som fick utredningsinsatser från DART. Då såg jag hur betydelsefullt det var för dem att få hjälp med att kommunicera. Och så öppnades det en plats där.

Och det är ingenting du har ångrat?

– Jag vet att det är lite suspekt att vara så länge på en och samma arbetsplats, speciellt som jag tycker det är viktigt att utvecklas och har ett behov av förändring. Men jag jobbar mycket med forsknings- och utvecklingsprojekt som ofta är fleråriga, och då känns det nästan som att byta arbetsplats. Jag får helt nya uppgifter, och är det till exempel en del av ett större EU-projekt så har jag internationella jobbarkompisar.

Har du något projekt på gång just nu?

– Jag har precis avslutat ett treårigt Arvsfondsprojekt som heter *Appar för kommunikation*. En viktig del var att utveckla en webbplats, appstod.se, och samla appar som har med kommunikation att göra samt ge råd om metodik i arbete med appar som stöd. Sidan har ett wiki-upplägg – alla användare kan själva skriva in vad som är bra och tipsa om användningsområden. Det är jättestort i dag och väldigt svårt att hålla sig ajour med utvecklingen. Förskrivningslistorna av hjälpmedel ser också väldigt olika ut i landet. Men nu finns det samlat på ett ställe och hittills har det funkat jättebra.

Vad har du för andra uppgifter?

– Jag undervisar och utbildar anhöriga och olika personalgrupper. Det är ju inte så att vi tar emot patienter, fixar problemen och lämnar tillbaka. Det handlar mera om att prova ut ett låg- eller högteknologiskt hjälpmedel som funkar och sedan handleda t. ex. habiliteringens arbetsterapeut, som kommer att fortsätta att arbeta med just den personen. Det är bra att vara specialistarbeterapeut då man handleder kolleger.

Hur ser en bra dag på jobbet ut?

– Naturligtvis när jag gör skillnad. Att träffa personer med stora svårigheter och kunna hjälpa dem att hitta ett sätt att kommunicera känns bra. Jag tycker också det är roligt att utbilda. PONTUS WIKHOLM

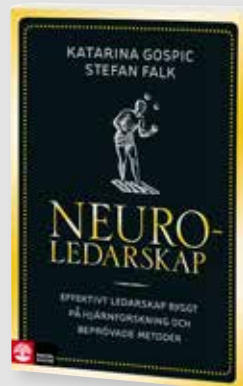
LEDARSKAP

boktips!

NEUROLEDARSKAP

Katarina Gospic, Stefan Falk

Natur & Kultur

Bättre ledare med kunskap om hur

”Om man inte vet hur människan och hjärnan fungerar, hur ska man då på bästa sätt kunna hantera situationer som involverar människor?”. Det här är en utmärkt ledarskapsbok eftersom den utgår från grundläggande principer för hur hjärnan fungerar. Enligt författarna

är den viktigaste principen att hjärnan gillar kontraster och belöningar men skyr obehag. Hjärnan är specialiserad på att urskilja det som sticker ut och vi väljer alternativ som är mest belönande: framförallt snabba belöningar framför långsiktiga. Vi väljer också det som är mest be-

En ledare behöver mycket mjukvara

Är du chefsmaterial? Och vad innebär det egentligen att leda? Ledarskapskonsult Lotta Fogel, som bland annat är med och leder Sacos Ny som chef-kurser, bjuder på en snabblektion.

Text: Pontus Wikhholm

Hon talar om tre viktiga funktioner en chef har: att vara pilen som visar vägen, fyrkanten som ger stadga och hjärtat som visar omsorg. Alltså att vara den som går i bräsch och samtidigt den som ger struktur för det dagliga. Och så den som kan stötta.

– I grunden ska man vara genuint intresserad av människor. Och det kommer att uppstå konflikter.

Alltså helst inte konflikträdd. Men det kanske går att göra något åt?

– Vissa har alla de här funktionerna naturligt, medan andra kan jobba på det.

Mer om det senare. Lotta Fogel är certifierad handledare i Utvecklande Ledarskap (UL) som Försvarsmakten har utvecklat. Där listar man tre

framgångsrika beteenden hos chefer: *Var ett föredöme*. Man ska leva som man lär. Det går inte att förespråka öppenhet och sedan bli sur när någon kommer med kritik. *Ge stöd och konfrontera*. Kom ihåg feedbacken, hjälp de anställda

att utvecklas och ta dessutom tag i problem och visa på saker som

inte fungerar. *Inspirera och motivera*. Se till att medarbetarna är delaktiga och prata med dem – de måste känna att de får vara med och ta beslut, göra sina röster hörda.

Det låter svårt. Är det det?

– Det är komplext. Utmanande, men samtidigt otroligt

stimulerande. Man kan påverka så mycket, i alla riktningar.

Feedback är ett av de bästa verktyg en ledare har, säger Lotta Fogel. Och av feedbacken är berömmet nummer ett. Då vi får beröm vill vi göra om det, och göra det ännu bättre.

Men kom ihåg att vara konkret med ditt beröm.

– Berätta vad som var bra, på vilket

sätt det var bra och tänk på hur du säger det. Säg inte bara ”bra jobbat”. Det är roligt att höra, men ger ingen information.

Kritik är också feedback?

– Ja, men kritiken ska också vara konkret och specifik. Den ska fokusera på det som går att förändra. Alltså på beteenden

Ledarskapskonsulten Lotta Fogel betonar att kritik ska fokusera på det som går att förändra – på beteenden snarare än egenskaper.

snarare än på egenskaper.

Lotta Fogel förklarar beteenden som det vi gör och egenskaper som det vi är. Säg alltså inte slarvig och oprofessionell. Säg som det är: Det ligger papper utspridda huller om buller på skrivbordet och låt gärna dina medarbetare tala till

9

hjärnan fungerar

kvämt och innebär minst obehag. Det här är viktig kunskap, inte bara för dig som har en chefsbefattning.

Katarina Gospic har en bakgrund som fysiolog, läkare och hjärnforskare. Stefan Falk är resultat- och utvecklingshandledare inom näringslivet.

chefsfredagar kommer Sveriges Arbetsterapeuter i samarbete med SSR att anordna under våren 2016. Ta chansen till ett intressant seminarium och träffa chefskolleger under trevliga former.

FOTO: PETER LUNDSTRÖM

en maktobalans där, som ska finnas. Du fattar beslut som påverkar medarbetarna. Det kan också vara lite paradoxalt att man måste ha distans och samtidigt ett nära förtroende.

Lotta Fogel kommer tillbaka till dialogen. Att man, speciellt som ny, ska sätta sig ner och prata igenom vilka förväntningar som finns. Hur ser relationen ut då kollegan blir chef? Både chef och medarbetare ska få ge sin syn.

Kan vem som helst bli chef?

– Ja, men alla kan inte bli bra ledare. För att bli chef måste man verka duglig på cv:t, men för att bli en bra ledare behövs mycket mjukvara. Bra exempel på det är de framgångsrika beteenden som listas inom UL: Att vara ett föredöme, att kunna ge stöd och att inspirera. Vissa har de här funktionerna naturligt, medan andra får jobba på det. Med hög motivation kan man jobba på det och lära sig bli en bra ledare.

Lotta Fogel tror att de som är utbildade inom vårdyrken har en liten fördel, eftersom utbildningen och praktiken är inriktad på att möta och hantera människor. Men som med allt är det individuellt.

– Vilket intresse har man i grunden, hurdan person är man, hur ser organisationen ut och vilka förutsättningar får man? Det är mycket som spelar in, men jag tror att det är jättebra om man har fått en vana och träning från tidigare. ■

punkt under genomgången. Alltså specifik information man kan ta till sig och ett beteende som kan förändras.

Är det ett ensamt jobb?

– Ofta är det ju det. Allra tydligast när man går från att vara kollega till chef. Det finns

Vission Fingerskena

Fingerskena för immobilisering av fingrar efter skada eller operation i syfte att förebygga kontrakturer i fingerlederna.

NYHET!
Stadig och bekväm ortos för behandling av bl.a. Dupuytren's Kontraktur

Vill ni veta mer eller önskar ni ett produktprov?
Kontakta kundsupport
042-25 27 01, kundsupport@camp.se

CAMP®
SCANDINAVIA
www.camp.se

Livsviktig aktivitet

Bristen på aktivitet kan bli förödande. Det visar arbetsterapeuten och forskaren **Anne-Le Morville** studie av hur människor påverkas av att vistas på danska asylboenden. Text: Ulla-Karin Höynä Foto: André de Loisted

Forskaren Anne-Le Morville har studerat vad som sker med människor under asylprocessen och följt dem under en längre tid. Efter tio månader hade det skett en drastisk förändring hos de asylsökande. De hade stora problem med att utföra vardagsaktiviteter och försämrad hälsa. Hon berättar bland annat om en 30-årig kvinna som inte längre klarar av enkla hushållsuppgifter.

– Det var väldigt chockerande att se förändringen och hur dåliga de hade blivit. Grovt uttryckt: asylboenden producerar folk som har behov av rehabilitering. Risken är att det blir ett kroniskt tillstånd och att man missar deras integrationspotential. Tiden är avgörande. Ju längre tid man sitter på ett asylboende, desto sämre blir man. Min studie visar att ju mindre man gör, desto sämre mår man. Det har att göra med ett aktivitetstapp, som innebär att man inte har möjlighet att utföra sådana aktiviteter som man borde kunna i ett givet sammanhang, säger forskaren Anne-Le Morville, lektor vid Professionshögskolan Metropol i Köpenhamn.

För henne började det med ett intresse för personer som inte kan delta i det vanliga samhället och blir marginaliserade, på grund av sociala ramar eller andra orsaker. Anne-Le Morville kom att tänka på flyktingproblematiken och att det saknades kunskap om villkoren för aktivitetstappets inflytande på de dagliga aktiviteterna och aktivitetsförmågan.

Studien genomfördes på danska asyl-

center och är den första i sitt slag. 43 personer deltog i undersökningen som pågick under 10 månader. Det var flyktingar från Afghanistan, Iran och Syrien som fått information om projektet av Röda korset i samband med den medicinska screeningen och som sedan tog kontakt med Anne-Le Morville. När hon träffade dem för första gången hade de varit maximalt fyra veckor i Danmark, och befann sig i ett slags ”smekmånadsfas”.

– Jag hade aldrig tidigare träffat så motiverade och optimistiska människor. För mig var mötet med dem nästan upplyftande.

Hon fortsätter:

– Det var inte svårt för dem att prata, trots att de varit med om förfärliga saker. Jag kände inte till att 75 procent av dem blivit torterade, men de berättade gärna om de saker de varit med om. Efter att vi pratat i närmare två timmar sa de att de kände sig befriade över att de fått lov att berätta.

Syftet med studien var att undersöka vilken betydelse aktiviteter har för asylsökande och deras välbefinnande, hur man påverkas av avsaknad av aktiviteter och vilka konsekvenser det kan medföra. Anne-Le Morville använde sig av djupintervjuer och bedömningar enligt *Assessment of Motor and Process Skills*. Hon ställde bland annat frågor om flyktningarnas bakgrund och utbildning, och deras förhoppningar inför framtiden.

Anne-Le Morville

Anne-Le Morville utbildade sig till arbetsterapeut i Danmark och har en masterexamen från Karolinska Institutet.

I mars 2014 doktorerade hon med avhandlingen *Daily occupations among asylum seekers – Experience, performance and perception* vid Lunds universitet.

Sedan 2002 är hon lektor vid Professionshögskolan Metropol i Köpenhamn och ansvarar för utveckling och forskning på arbetsterapeututbildningen.

AMPS-bedömningarna och samtalen genomfördes i början och slutet av studien.

Enligt Anne-Le Morville omfattar en aktivitet många aspekter: hur man upplever den, hur den utförs och vilken tillfredsställelse man får genom aktiviteten samt processfärdigheten, det vill säga hur man planlägger aktiviteten, utför den och förändrar den så att den går att utföra, med andra ord förmågan att anpassa sig.

Många flyktingar passerar Köpenhamns centralstation. Anne-Le Morvilles forskning visar att om asylsökande är medvetna om att hålla sig i gång och vara aktiva, kan de bättre hantera smärtsamma upplevelser.

– Jag ville undersöka vad som sker med asylsökanden under lång tid med utgångspunkt från aktiviteter. Mitt arbete visar att om man är medveten om att hålla sig i gång och vara aktiv förmår man att hantera smärtsamma upplevelser. Jag kunde se ett tydligt mönster och samband. Ju högre aktivitetsnivå desto bättre mår man och tvärtom – få aktiviteter desto sämre mår man.

Hennes forskning visar också att om man har en högre utbildning, då har man större möjlighet att

”Man är fri
men samtidigt
fången i
en annan
situation.”

klara sig och få en bättre hälsa. Det förutsätter att man är medveten om att man måste hålla i gång och vara aktiv, och att man kan bidra med egna förslag. En av de asylsökande startade ett volleybollag med unga pojkar på asylboendet.

Att befinna sig på ett asylboende är att leva i oviss-
het, där det kan vara svårt att hålla obehagliga
tankar ifrån sig. Till exempel om delar av familjen är
kvar i hemlandet och man inte vet när man ska ses
igen. Man är fri men samtidigt fången i en annan »

Det är ett problem, anser Anne-Le Morville, att utbudet av aktiviteter på ett asylboende är så pass begränsat och på en så låg nivå, med tanke på att det är aktiviteterna som gör vardagen meningsfull och utvecklande. Hennes utgångspunkt är att frånvaro av aktiviteter leder till sjukdom.

situation. Anne-Le Morville citerar en av deltagarna: "Att sitta i ett asylcenter är den största tortyren". Merparten av de asylsökande var vana att arbeta, men för asylsökande var det inte tillåtet.

– Män hade blivit fråntagna sin roll som fäder och familjeförsörjare. De kände sig som tiggare. De får socialt understöd, men kan inte göra något för det. De ville göra en insats och delta i det danska samhället. De frågade mig "hur kan vi bidra?" Jag fick många frågor om hur man blir dansk och hur gör man i Danmark, vilka stora företag finns och så vidare. Jag upplevde en stor frustration.

Sedan Anne-Le Morville gjorde sin studie har den danska lagen ändrats. Efter sex månader på asylboende får man söka jobb. Men då förbinder man sig också att samarbeta med myndigheterna och resa tillbaka till det tidigare hemlandet – om man inte får asyl.

Hon anser att en daglig struktur är viktig. Vi har olika vardagsrutiner som uppfyller vår tid och aktiviteter som

blivit viktiga för vårt välbefinnande. Det bidrar till att göra vardagen meningsfull. Vi utvecklas via aktivitet. Men utbudet av aktiviteter på ett asylboende är begränsat och på en låg nivå. Är man duktig kan det bli fyra timmar per dag. Röda Korset ordnade kurser i danska och engelska, två timmar per dag. En praktikplats fick inte omfatta mer än två timmar per dag och som längst tre månader.

– De asylsökande fick inte lov att laga mat på de stora mottagningsboendena, utan var tvungna hämta den i kafeterian. Och matlagning är en viktig del av vardagen som kräver mycket tid, planering och inköp. Först när de kom till boenden där de skulle bo i avvaktan på asylbesked fick de möjlighet att laga själva.

Anne-Le Morville framhåller att det inte är personalens fel. De gör ett väldigt bra arbete, men kan inte göra mer på grund av lagar och bestämmelser.

"Jag får höra 'ska de inte vara glada över att de har mat och tak över huvudet' och då svarar jag att vi även har andra behov."

På frågan om vad som är viktigast i den nuvarande situationen med ett stort antal flyktingar, som söker ett tryggt land att bosätta sig i, svarar hon utbildning och arbete i så stor utsträckning som möjligt. Praktik är ett sätt att integrera sig i samhället och ta sig ut i arbetslivet. I Danmark finns det en stor brist på både läkare och ingenjörer, och det är områden där man skulle kunna göra en insats.

– Jag förstår att det är riktigt svårt att göra det rätta, särskilt i Sverige som tar emot en överväldigande del flyktingar, långt mer än i Danmark. I det här fallet är tiden är avgörande och att snabbt ge besked om man får asyl eller inte.

Anne-Le Morville ser flyktingar som helt vanliga människor och att vi har mer gemensamt än det som skiljer oss åt. Hon tror det finns många myter om flyktingarna, något som märks när hon föreläser i olika sammanhang.

– Jag får höra "ska de inte vara glada över att de har mat och tak över huvudet" och då svarar jag att vi även har andra behov.

Hon tar upp resultaten av sin forskning i undervisningen av blivande arbetsterapeuter på Professionshögskolan Metropol i samband med betydelsen av aktivitet. Hennes utgångspunkt är om man tar bort aktiviteter uppstår sjukdom.

Anne-Le Morville anser att arbetsterapeuter skulle kunna spela en enorm roll på asylboenden. Men inte nödvändigtvis vara de som utför aktiviteter utan för att få i gång folk och initiera aktiviteterna, genom att planlägga så att de passar personerna som är där. ■

Arbetsterapeuten

Vad vill du läsa om i din medlemstidning?

Hjälp oss göra Arbetsterapeuten så intressant och angelägen som möjligt. Hör av dig till chefredaktör Katja Alexanderson på katja.alexanderson@fsa.se.

MEDICINSKA FAKULTETEN LEDIGFÖRKLARAR
HÄRMEJ FÖLJANDE ANSTÄLLNING

Biträdande universitetslektor i arbetsterapi

VID INSTITUTIONEN FÖR HÄLSOVETENSKAPER I LUND
Ref nr PA 2015/1928
Sista ansökningsdag 2016-01-28

För mer information se
www.lu.se/ledigajobb

LUNDS
UNIVERSITET

Attendo Vårdbo i Norrtälje söker en Arbetsterapeut

för tillsvidareanställning 75% till vårt hemtrevliga äldreboende vid Norrtäljevikens strand. Som AT ingår du i ledningsgruppen och är en central person i verksamheten.

För mer information och ansökan, kontakta:
Lena Lundman Johansson
Verksamhetschef
070-307 51 50
lena.lundmanjohansson@attendo.se

Attendo
Omsorg på ditt sätt

KRÖNIKA

CHRISTINE FORSS
Leg. arbetsterapeut

En lång och lärorik karriärresa

För tre år sedan bytte jag arbetsgivare och var med i starten av ett nytt särskilt boende för äldre. Vägen från en arbetsplats där vi inte ens hittade kaffebryggaren första dagen till att i dag ha ett mycket välfungerande boende som många önskar att få komma till har varit lång – men lärorik. Jag har gått från arbetsterapeut och aktivitetsansvarig till att även ha en arbetsledande roll som gruppleddare samt emellanåt varit ställföreträdande verksamhetschef. Jag har dessutom varit kvalitetsansvarig och boendet kan nu stoltsera med att vara certifierat både vad gäller miljö, arbetsmiljö och kvalitet.

”När det är dags att återgå till arbetslivet tror jag att ett ännu mer spännande yrke väntar på mig.”

Många kliv framåt i karriären under dessa tre år med andra ord. Men allt gott har ett slut och med tårar i ögonen är det dags att konstatera att den här sagan slutar nu. I början av december flyttade jag hem till mina rötter i Jämtland och har en längre period som föräldraledig att se fram emot. Vad som väntar sedan är det ingen som vet. Jag har en bred bas att stå på och är inte rädd för att söka tjänster där man inte specifikt söker en arbetsterapeut. När det är dags att återgå till arbetslivet tror jag att ett ännu mer spännande yrke väntar på mig.

Läser man de framtidsfrågor som stod på agendan på fullmäktige kan man konstatera att arbetsterapeutyrket står i startgroparna för en spännande utveckling. Precis som min resa vet man aldrig var det slutar. Min förhoppning är att jag under det kommande året hinner hålla mig uppdaterad inom yrket samtidigt som jag upptäcker vilka möjligheter det finns för arbetsterapeuter när det gäller att utveckla ergonomiska lösningar för småbarnsföräldrar. Vi får se vad framtiden har att ge, kanske dyker jag så småningom upp på en arbetsplats nära dig.

Viktig läsning för alla om arbetslivsinriktad rehab

En efterlängtat bok som alla som kommer i kontakt med arbetslivsinriktad rehabilitering borde läsa. Den riktar sig till både studerande och professionella. Redaktörernas blygsamma förhoppning är att innehållet ska vara till nytta för aktörer inom exempelvis försäkringskassan, primärvården, företagshälsovården, arbetsförmedlingen, olika rehabiliteringsenheter och för arbetsgivare.

Perspektivet är främst samhälls- och hälsovetenskapligt. Det är glädjande att författarna lägger fokus på att belysa behoven av flexibilitet, helhetssyn, kommunikation, och framförallt, samverkan för att främja återgång i arbete. De understryker även att individen, med sina resurser och begränsningar, måste ses i den kontext och miljö där hon eller han är verksam och lever sitt liv.

Boken är indelad i fyra delar. I första delen presenteras olika perspektiv på arbetsförmåga. Här får vi bland annat ta del av begrepp, definitioner och synsätt som är centrala i samband med bedömning och rehabilitering för

återgång i arbete. Del två ger kunskap om arbetslivsinriktad rehabilitering för några utvalda målgrupper: personer med nedsatt fysisk förmåga, smärttillstånd, lättare psykisk ohälsa och psykiska funktionsnedsättningar. I del tre presenteras perspektiv och metoder vid bedömning av arbetsförmåga, där både individperspektivet och arbetsplatsens perspektiv är beskrivna. I bokens avslutande fjärde del presenterar författarna några övergripande perspektiv. Här berörs exempelvis förutsättningar för jämlikhet och ojämlikhet i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen.

Jag har tidigare arbetat många år med arbetslivsinriktad rehabilitering inom företagshälsovård och ser att man där kan använda boken som en gemensam kunskapsgrund för alla professioner. Bokens upplägg, där det efter varje kapitel presenteras en punktlista med "huvudbudskap", gör det lätt att finna underlag för diskussioner. Den har mycket att tillföra, främst för att gynna samsyn och få kunskap om olika aktörers perspektiv.

ÅTERGÅNG I ARBETE – PROCESSER, BEDÖMNINGAR, ÅTGÄRDER

Kerstin Ekberg, Mona Eklund, Gunnel Hensing (Red.)

Studentlitteratur

Jag kan rekommendera boken som litteratur på alla typer av kurser där kunskap om återgång i arbete och arbetslivsinriktad rehabilitering ska förmedlas. Jag rekommenderar också att den sjukskrivne och dennes familj kan ta del av utvalda delar, då den sjukskrivne alltid är huvudpersonen.

ELSEANN LUNDGREN
Leg. arbetsterapeut, Ergomag
Arbetsmiljöverket

Bred introduktion till forskningsetik

● Forskning kräver god etik på många plan. Självklart får man inte fusk – men vad är fusk egentligen? Hur mycket hänsyn måste tas till de personer som deltar i studier? Vilket ansvar har man som forskare för hur resultaten av forskningen används? Frågorna är många. Den här boken, som vänder sig till studenter och doktorander på universitet och högskolor i första hand, vill ge en bred introduktion till forskningsetik.

Men vad är fusk egentligen?

FORSKNINGSETIK
Gert Helgesson
Studentlitteratur

Balanserade barn med yoga

● En inspirerande bok, skriven av en arbetsterapeut och en rehabassistent, som uppmuntrar till aktivitet, rörelse och avslappning – i såväl skolan som på fritiden. Boken följer årstidsväxlingarna och till varje kapitel finns också recept som är tänkta att locka in barnen i köket och lära dem göra nyttiga val på ett positivt sätt. Med boken följer en dvd, det går också att beställa en "kortlek" med yogaställningar.

BARN I BALANS
Anette Ljungberg, Madeleine Göransson
Roos & Tegnér

Benjamin Tornblad som läser termin 5 vid **Umeå universitet** har en adhd-diagnos och han har för egen del haft stor nytta av sina kunskaper inom arbetsterapi.

”Rastlös, högljudd, driven, kreativ, impulsiv, energisk, otroligt social och glömsk”

Jag sitter på bussen till affären för att handla och det piper i telefonen, ”shit” jag skulle ju träffa min polare för 30 minuter sen. Jag ringer upp och det är tredje gången jag ringer och ber om ursäkt för att jag glömde att vi skulle ses...

Man kan kalla mig en person som är rastlös, högljudd, driven, kreativ, impulsiv, energisk, otroligt social och glömsk. Jag har en adhd-diagnos vilket för mig har betytt svårigheter med struktur i vardagen. När jag började arbetsterapeututbildningen i Umeå förstod jag inte riktigt vad arbetsterapi var. Jag sökte mest för att jag ville ”bli” något när jag blev stor. Efter första terminen började jag lyfta på ögonen och förstod – wow, detta är ett viktigt yrke för framtiden. Om man tror på ödet kan man säga att utbildningen har lärt mig att hitta en struktur i vardagen. Det har varit ur alla aspekter, både vilka hjälpmedel man kan

”Jag har fått uppfinna egna hjälpmedel som funkar för mig.”

använda men också vilka strategier man kan använda i vardagen. För mig har det tidigare varit svårt att identifiera vad som gör dagen ”rörig”, vilket den ofta är för oss med adhd-diagnos. Inte så konstigt när hjärnan går i 200 km/tim konstant.

Hemma hos mig finns en whiteboardtavla innanför dörren med en to-do-list och en kalender. Jag är snål som de flesta studenter, vilket har betytt att jag har fått uppfinna egna hjälpmedel som funkar för mig. Det är kul för oss med adhd då vi ofta är väldigt kreativa.

Den senaste tiden har jag pratat med många med adhd-diagnos, via forum och träffar, och jag ger tips om hjälpmedel eller strategier. En del blir inspirerade och börjar fundera kring vilka strategier som skulle funka för just dem. För mig som blivande arbetsterapeut är väl det en av uppgifterna. Jag halkade in på denna utbildning, men är otroligt tacksam för det jag lärt mig.

Jag tycker att otroligt många som har diagnosen adhd medicineras i dag. Många använder den för att underlätta i vardagen. Jag vill inte klanka ner på medicinering, det kan vara jättebra för vissa. För mig känns det dock självklart att i stället testa olika tillvägagångssätt för att klara av vardagen. För mig har strategierna hjälpt mig i skolan och på fritiden. Det kan hjälpa andra på arbetet eller liknande, jag tror att fler behöver den här kunskapen. Det är svårt att generalisera, men jag tror att alla oavsett diagnos kan tjäna mycket på att träffa en arbetsterapeut eller göra ett besök på hjälpmedelscentralen!

I helhet så bör fler med diagnosen adhd få information om den hjälp arbetsterapeuter kan ge. Alla behöver inte gå en treårig utbildning som jag. Jag hoppas mina tankar inspirerar och att ni fick något att tänka på! Ha det bra!

BENJAMIN TORNLAD
Termin 5, Umeå

EUROFLEX®
SitRite

En arbetsstol med ett ergonomiskt sittsystem som är värt sitt namn!

- Bromsspak vid sitsen
- Flexbase-underrede
- Framhjulsbroms

Utvecklad i samarbete med Lotte Wemmenborn,
Leg. sjukgymnast, FysioNord AB.

Eurovema

Creates mobility and ergonomics.

Baldersvägen 38, Gislaved
Tel. 0371 390 100 | Fax. 0371 189 82
www.eurovema.se | info@eurovema.se

snabba om 3 lönesamtalet

Se tillbaka

- Tänk över hur du utvecklats, vad du har blivit bättre på och om du uppnått dina personliga mål.
- Hur har din kompetens stärkts under året?
- Kartlägg din arbetsinsats. Hur har ditt arbete bidragit till att uppfylla verksamhetens mål? Vilka resultat har du uppnått?
- Ge konkreta exempel.
- Har du fått fler eller mer kvalificerade arbetsuppgifter, eller ökat ansvar?

Ta reda på löneläget

- Använd Sveriges Arbetsterapeuters lönestatistik, jämför med närliggande län och/eller riket i stort.
- Använd Saco Lönesök för att få en bild av hur andra yrken med liknande utbildningslängd och krav i arbetet ligger till lönemässigt i förhållande till dig.
- Kontakta ditt lokala ombud för att höra efter vad som sagts vid den lönepolitiska överläggningen och för lönerådgivning i stort.

Ingen diskriminering

Arbetsgivaren får inte missgynna medarbetare som är föräldralediga eller sjuk-skrivna i lönerevisionen. Sveriges Arbetsterapeuter anser att alla har rätt till ett lönesamtal och att den nya lönen ska grunda sig på prestationen före frånvaron. Om du har funderingar kring detta kontakta ditt lokala fackliga ombud.

Se till att vara väl förberedd

Ett bra lönesamtal kräver att både du och din chef har förberett er. Och löneökningen ska vara individuell utifrån din prestation. Det säger ombudsman Carl Eos.

Text: Katja Alexanderson Illustration: Helena Lunding Hultqvist

Avtalsrörelsen 2016 har dragit i gång. Nya avtal för ungefär 3 miljoner anställda ska träffas mellan fackförbund och arbetsgivarorganisationer. Men det gäller inte för dig som omfattas av Sveriges Arbetsterapeuters kollektivavtal. Förbundets avtal löper nämligen tillsvidare och är så kallade processavtal. Ombudsman Carl Eos förklarar.

– Processavtal betyder att det inte fattas någon central överenskommelse om hur mycket lönerna ska öka, utan lönen ska sättas mellan enskilda medarbetare och deras chefer. Avsikten är att ha ett system där det finns möjlighet för personer som presterar väldigt bra att få höga löneökningar, det ska med andra ord finnas en koppling mellan arbetsprestation och lön.

Men även om avtalet löper tillsvidare betyder det inte att lönerna gör det, utan de ska revideras varje år. Och för att systemet ska fungera som det är tänkt krävs välfungerande lönesamtal.

– En grundförutsättning är att chefen som håller i samtalet har mandat att sätta lön inom ett budget-

Använd Saco Lönesök!

Saco Lönesök hittar du på Min sida på fsa.se. Där kan du bland annat göra lönejämförelser både för din egen utbildning samt din egen och andras befattningar – oavsett om du arbetar i en kommun, i den privata sektorn eller någon annanstans. Du kan självklart använda Saco Lönesök i mobilen.

FOTO: JONAS ERIKSSON

Carl Eos, ombudsman vid Sveriges Arbetsterapeuters kansli, tipsar om att under året skriva ner de saker du lyckats bra med och utbildningar du har gått, som en förberedelse inför ditt lönesamtal.

utrymme. Annars blir det inte ett kvalitativt samtal.

Carl Eos trycker på hur viktigt det är att förbereda sig inför samtalet. Ett par veckor innan det är dags kan det vara bra att kolla upp lönekriterierna och gå igenom mallarna för hur samtalet ska genomföras.

– Finns det inte lönekriterier på din arbetsplats bör du prata med din chef eller ditt lokala fackombud, så att man kan initiera ett arbete med att ta fram sådana.

Sedan gäller det att sätta sig ner och fundera på vilket sätt man bidrar till att uppfylla verksamhetens mål. Här tipsar Carl Eos om att det kan vara bra att "föra bok" under året över saker man lyckats extra bra med, genomförda utbildningar och hur man tillämpat sina nya kunskaper, om man fått utökat ansvar och så vidare.

Allt det här ska sedan om-sättas till en önskad löne-ökning. Då kan det vara värde- fullt att använda Saco Lönesök

eller prata med sin fackliga representant.

– Chefer har ofta en idé om den nya lönen. Men den ska gå att påverka genom att argumen- tera för sin sak, även om det säl- lan blir stora förändringar jäm- fört med vad chefen tänkt sig.

Carl Eos avråder från att prata om enskilda kollegers löner, utan rekommenderar att man utgår från sin egen prestation. Behöver man jämföra sig med andra är det lämpligare att göra det på kollektiv nivå.

"Ibland handlar det också om kulturen på arbetsplatsen."

Han poängterar att förbun- dets kollektivavtal slår fast att löner ska vara individuella – om alla medarbetare på arbets- platsen får samma löneökning är det ett varningstecken. En orsak till jämnstora påslag kan vara att cheferna har så många

anställda att det blir svårt att ha koll på vad enskilda med- arbetare presterar. Det kan också kännas obehagligt för chefer att ge olika löneökning- ar, med den enkla lösningen att alla får samma.

– Ibland handlar det också om kulturen på arbetsplatsen, att det är svårt att släppa gam- la tankesätt kring lön.

Det blir i så fall en fråga för de lokala fackliga representer- na att driva i nästkommande lönerevision. Det kan handla om att arbetsgivaren måste stötta sina chefer i att våga sätta individuella löner, försöka minska antalet medarbetare per chef eller jobba med attitydför- ändringar inom organisationen.

Carl Eos påpekar att avtalen ställer väldigt stora krav på arbetsgivare och chefer, och att lönesamtalen tar mycket resurser i anspråk. Därför för- vånas han över att lönesprid- ningen ändå är så pass liten.

– Det är obegripligt att arbets- givare tar hela kostnaden, men utan att få fördelarna med systemet. Tanken är ju att fördela pengarna till de med- arbetare som presterar mest.

Om man däremot är missnöjd med sin egen individuella löneökning gäller det att försöka tänka framåt.

– Det är arbetsgivaren som bestämmer löneökningen. Men det du kan kräva är att chefen förklarar varför löne- ökningen blev som den blev och vad du behöver göra för att få en högre lön.

Om chefen inte kan besvara de frågorna eller om samtalet som sådant varit dåligt rekom- menderar Carl Eos att man pratar med sin fackliga repre- sentant.

Slutligen påpekar han att om man vill få rejält mer i plån- boken handlar det om att byta tjänst eller arbetsplats. Det är då det går att höja lönen med tusenlappar snarare än hundralappar. ■

Vilket är ditt bästa tips inför lönesamtalet?

Johanna Stala von Schewen, Lund

– Jag lever med hoppet att man kan förändra sin lön. Det finns en förhandlings- mån så det är värt att pusha på. Titta också på lönestatistiken.

Donna Arenäs, Katrineholm

– Gå en kurs, utbilda dig och visa att du använder dig av kunskapen i arbetet. Jämför din lön med kolle- gernas och berätta varför du borde ha lika mycket, eller mer.

Mari Engdahl, Nyköping

– Peka på vad du har gjort och skriv ner det. Det är också viktigt att fråga vad kraven för en högre lön är. Att det du gör stämmer överens med verksamhet- ens mål.

FOTO: JONAS ERIKSSON

Ny linje på studs

Fyra snabba frågor till Betaneh Tousi, nybliven ordförande i Sveriges Arbetsterapeutstudenter.

Berätta lite om dig själv ...

– Jag läser tredje terminen på arbetsterapeutprogrammet på Karolinska Institutet. Redan första terminen gick jag med i FSAstud, som vi hette då, och blev snabbt invald både i den lokala och centrala styrelsen. Jag tycker det är viktigt att studenter är med och påverkar redan under studietiden, så att man kan få ut mesta möjliga av sin utbildning.

Varför studerar du till arbetsterapeut?

– Jag har jobbat i äldreomsorgen sedan jag var 19 år, i dag är jag 29 år, och träffade flera arbetsterapeuter redan före min utbildning som väckte mitt intresse för yrket. Jag tror på sambandet mellan aktivitet och hälsa och vill hjälpa människor att kunna genomföra meningsfulla aktiviteter och bli mer delaktiga i samhället.

Vad kommer Sveriges Arbetsterapeutstudenter driva 2016?

– Vi har identifierat tre fokus-

områden. Det första är att vi ska stärka studenternas yrkesidentitet redan under studietiden. Bland annat ska vi kontinuerligt informera såväl studenter som allmänheten om vilken kompetens och kunskap arbetsterapeuter har inom olika områden. Och tillsammans med studentombudsmannen ska vi lyfta fram mentorprogrammet. Andra huvudområdet är att se över Sveriges Arbetsterapeutstudenters styrdokument, så att vi arbetar i linje med den nya visionen som förbundet antog på fullmäktige. Det tredje är att verka för en starkare studentorganisation, till exempel genom att inleda samarbeten med andra studentförbund inom Saco och genom att stärka samarbetet mellan de lokala styrelserna och den centrala.

Till sist: Grattis!

– Tack. Vi har en väldigt ambitiös och nyfiken styrelse i år, jag ser fram emot ett spännande och lärorikt år.

KATJA ALEXANDERSON

Kretsårsmöten 2016

Nu drar årsmötessäsongen snart i gång. Du hittar alla datumen på fsa.se/arsmoten. Finns inte din krets med i listan? Kontakta din kretsordförande för information.

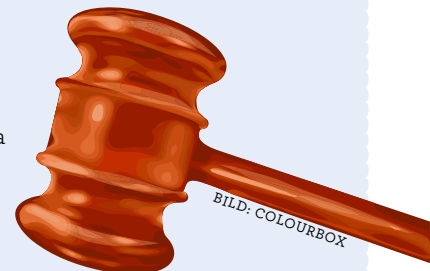

BILD: COLOURBOX

Stipendium till Mongoliet

Erdenetsetseg Myagmar från Mongoliet har tilldelats Inga-Britt Lindström Grant Award 2015. Hon får 10 000 kronor för att delta i 5:e modulen inom OT-Euromaster förlagd till Karolinska Institutet i maj 2016 samt för att genom planerade arbetsplatsbesök få ökad förståelse för samspelet mellan teori och praktik. Syftet är att öka förståelsen av yrket och utbildningen i Mongoliet, samt kunna upprätthålla WFOT:s minimistandard.

Köp böcker till medlemspris!

Som medlem i Sveriges Arbetsterapeuter får du rabatt hos Studentlitteratur när du beställer böcker. Vi har valt ut ett antal aktuella titlar för inspiration och kompetensutveckling för dig som arbetar som arbetsterapeut eller studerar till arbetsterapeut. Du hittar dem på www.studentlitteratur.se/#kampanj/FSA. Erbjudandet gäller till den 31 december 2015.

**Sveriges Arbetsterapeuter önskar
alla medlemmar, med- och motparter,
samarbetsorganisationer och andra vänner**

God Jul och Gott Nytt År!

Vi ger en gåva till Unicef – till barn på flykt.

Mötesplats välfärdsteknologi och e-hälsa
Kistamässan den 3-4 februari 2016

Registreringen
är öppen!

Dagens vård och omsorg kräver nya arbetssätt
och ny teknik. Är ni beredda?

MVTe i samarbete med Sveriges Arbetsterapeuter

Aktiv med välfärdsteknik – Arbetsterapeuten gör det möjligt

På vilket sätt kan välfärdsteknik stötta äldre och personer med funktionsnedsättning? För många är teknik och digitala verktyg en självklar del i en fungerande och aktiv vardag, men det kan finnas hinder som måste överbryggas för att tekniken ska vara tillgänglig för äldre och personer med funktionsnedsättning. Arbetsterapeuten har kunskapen att matcha

individens behov mot rätt välfärdsteknik. Seminariet, som arrangeras av Sveriges Arbetsterapeuter, behandlar välfärdsteknik ur ett personcentrerat perspektiv. *Talare: Ingeborg Nilsson, Docent i arbetsterapi, Umeå universitet. Valérie Tegelström Leg. arbetsterapeut, Linköpings universitet. Lotta Olofsson Leg arbetsterapeut, Demensförbundet & Södermalms stadsdel.*

www.facebook.com/mvtochehalsa

[@MVT_e](https://twitter.com/MVT_e)

[#MVTe](https://twitter.com/MVT_e)

www.mvte.se

Guldsponsor:

Silversponsorer:

Arrangörer:

I samarbete med:

Förbundet
Sveriges Arbetsterapeuter

Mediapartner:

Teknisk arrangör:

KALENDARIUM

Du hittar mer information och anmäler dig på fsa.se/kalendarium, om inget annat anges. Har du frågor? Kontakta kursadministratör Susanne Jonsson på kurser@fsa.se.

15 jan	Hjärnskadeforum , ABF-huset Stockholm Mer information och anmälan på hjarnkraft.se	4–8 apr	PRPP (Perceive, Recall, Plan, Perform) – The Assessment Course , Nacka Anmälningslänk kommer
3–4 feb	MVT – Nationell mötesplats för välfärds- teknologi och e-hälsa , Kistamässan Mer information och anmälan på mvte.se	13–14 apr	ReDO™-metoden, originalversion (tredje kursdagen blir under hösten 2016) , Nacka Sista anmälningsdag: 9 mars
9 feb	Nätverksträff Barn & ungdom – Skola , Nacka Sista anmälningsdag: 18 januari	18 apr	Nätverksträff AusToms , Nacka Anmälningslänk kommer
11–12 feb	SPM – Sensory Processing Measure , Nacka Sista anmälningsdag: 21 januari	21–22 apr	CO-OP – The Cognitive Orientation to Occupational Performance Approach , Nacka Sista anmälningsdag: 28 mars
15–17 feb	KaTid – Kunskap om kartläggning av tidsuppfattning och tidshantering , Nacka Sista anmälningsdag: 31 januari	9 maj	REIS-S – Miljöns betydelse för delaktighet i aktivitet , Nacka Sista anmälningsdag: 10 april
17 mar	Uppdatering och certifiering för de som har TTM-utbildning äldre än 2015 , Nacka Anmälningslänk kommer	13 maj	Uppdatering och certifiering i ReDO™-metoden för de som gått utbildning i Vardagsrevidering , Nacka Anmälningslänk kommer
29 mar–1 apr	PRPP (Perceive, Recall, Plan, Perform) – Intervention Course , Nacka Anmälningslänk kommer		

LIVSPRAKTIKEN

ACT för arbetsterapeuter & fysioterapeuter

6 dagars utbildning som ger dig verktyg så att du kan nå patienten på riktigt och främja långsiktigt bestående beteendeförändringar.

Utbildare: Cecilia Olsson, Tobias Lundgren & Ylva Magnusson

11.600,- exkl moms, Stockholm, 29/9-25/11 2016

För anmälan & info: www.livspraktiken.se

Uppföljningsdag för tidigare deltagare med Joanne Dahl & Cecilia Olsson, se hemsida.

Vill du annonsera?

Kontakt

Lars-Göran Fransson
larsgoran.fransson@swipnet.se
08 640 12 20

Annonsformat och priser

www.fsa.se/annonsera

Bokningsstopp

för nästa nummer är
den 11 januari, 2016.

*– Min man och jag
stod gråtandes i köket.
När vi sen förstod att
det inte alls var en
dödlig sjukdom så
andades vi ut och sa
att det här klarar vi!*

NINA 45 ÅR

Läs hela Ninas historia på svancare.se

Svan Lift. Ett värdefullt stöd!

Svan Lift är ett värdefullt stöd för de som har svårt att resa sig från toaletten av egen styrka. Ett stöd som hjälper hela vägen vid förflyttning till och från toaletten, oavsett om det är från ett stående läge eller till en rullstol.

 SVANCARE®
svancare.se